

	DOMOLJUB	
Izhaja vsak četrtak. — Cena na leto E 10.— na tri mesece E 3.— na tri mesece E 1.— Ameriko in druge tuje države E 10.— Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.	GLASILO JUGOSLOVANSKE : : KMETSKÉ ZVEZE : :	Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kapitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in iskanja pa: Upravištvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kapitarjeva ulica.

Vlada, ne izzivaj!

Iz vseh krajev prejemamo najostreje proteste proti nedemokratičnemu in veri sovražnemu načrtu ljudskošolskega zakona. Zelo krepak protest so nam poslali iz Trebnjega. Glasi se:

»Zvedeli smo za glavna načela nameravanega šolskega zakona. Pri seji »Kmetске zveze« za Trebnje in okolico dne 14. sept. 1919 se je konstatiralo, da je ljudstvo povsod do skrajnosti razburjeno. Kmetje pravijo: »Mi smo zidali šole, mi jih vzdržujemo, otroci, za katere gre, so naši. Zato ne bomo nikdar dopustili, da bi se odpravili krajni šolski sveti, da bi se odpravili v okrajnih šolskih svetih zastopniki ljudstva in Cerkve, da bi poklicali ljudi v zastop, ki nimajo z vzgojo ničesar opraviti. Mi rajši napravimo najhujši odpor, kakor da bi kaj takega mirno dopustili.«

Z vso resnostjo svarimo kompetentne faktorje pred tem poskusom uveljaviti nameravana načela. Že v naprej odklanjamo vse grozne in žalostne posledice, ki bi jih rodilo tako postopanje. —

Vlada, resno te svarimo, ne izzivaj. Beješ veter, znaš žeti vihar.

Novi šolski zakon in ljudstvo.

»Domoljub« je že prinesel članek glede novega šolskega zakona, oziroma načrta, ki ga je izdelal »Prosvetni odbor«, »Slovenec« pa je prinesel celo kritično razpravo. Naše Kmetске zveze so že vpslale nekoliko resolucij, ki odločno odklanjajo tak zakon. Nekoliko teh resolucij hočemo navesti:

Km. zv. za Cerklje in okolico je sprejela na shodu dne 7. septembra sledeče:

Šolska reforma se ne sme nikoli reševati brez ljudstva. »Prosvetni odbor« nam ni poznan in ga tudi ne pripoznavamo. Tega ni ljudstvo postavilo. Zahtevamo tudi, da se preosnuje višji šolski svet, v katerega morajo priti zastopniki staršev do odločilne besede. Takoj se mora ukiniti oni odlok Višjega šolskega sveta, po katerem

so razsodbe okrajnih šolskih svetov v zadevah šolskih zamud pravnomočne, tako da ni proti nji niti pritožba niti prošnja mogoča.

Km. zv. Sv. Križ pri Kostanjevici. Na shodu Km. zv. dne 7. septembra je bila sprejeta sledeča resolucija:

Z ogorčenjem obsojamo protiljudski in proticerkveni načrt šolskega zakona. Odločno zahtevamo versko šolo in versko vzgojo otrok in mladine. Kdor se dotakne verske vzgoje v šolah se dotakne punčice našega očesa. V vseh šolskih zastopih morajo imeti odločilen vpliv zastopniki staršev in Cerkve. Za učiteljski naraščaj zahtevamo strogo krščansko vzgojo in od učiteljev resnično krščansko življenje.

Na shodu Kmetских zvez v Vavtvasi na Dolenjskem dne 8. sept. je bila sprejeta sledeča resolucija:

Zahtevamo preuredbe pouka na ljudskih šolah in sicer zahtevamo, da traja redni pouk samo štiri leta in da se uvedeta potem dva nadaljevalna kmetijska, ozir. gospodinjstva tečaja. Nov liberalni ljudsko-šolski zakon odločno zavračamo, ker jemlje pravice staršem, kmetom in cerkvi.

V istem smislu je sprejel tudi resolucijo krajevni odbor v Tržiču, zbran polnoštevilno pri seji dne 12. t. m. s pripombo, da ga najostreje oboja, ker je skrajno nedemokratičen in Cerkvi naravnost sovražen.

Preureditev ljudsko-šolskega pouka.

Ker Kmetске zveze vedno in vedno zahtevajo preuredbo ljudsko-šolskega pouka, merodajne strani pa ničesar ne ukrenejo, kar bi bilo prebivalstvu v korist, pač pa mnogo v škodo, hočemo tu svetovati predlog šolskega odseka Kmetске zveze za občino Cerklje:

Da naj bi ljudska šola odgovarjala potrebi ljudstva in kaj hasnila ter poživila veselje do šole, bi morala biti tako urejena n. pr. pri nas:

1. Pouk naj se prične z sedmim letom. Od sedmega leta do vštvskega 10. leta naj bi bil vsakdanji šolski pouk od 11. do 14. leta brezpogojno obiskovanje zimskih šol, od 14. do 16. leta pa tudi brezpogojno, toda krajni šolski svet imej pravico, predlagati, da se

učenci, ki so pri domu neobhodno potrebni, oprostite tega pouka.

2. Od 7. do 10. leta naj bi bil vsesplošen pouk, da dobe otroci podlago za nadaljno izobraževanje.

V zimskih šolah naj bi se pa v prvih letih ponavljala tvarina iz vsakdanjih šol, v prvi vrsti pa naj bi se predavali predmeti, prikrojeni stanovskim potrebam, ozir. stanovski izobrazbi (zadružništvo, sadjereja, živinoreja, živinozdravstvo, ravnanje in uporaba raznih poljedelskih strojev, vinogradstvo itd.).

3. Pričetek šolskega pouka naj bi bil za vsakdanje šole od 9. do 12. ure, popoldne od 1. do 3. ure. V zimskih šolah naj bi se pričel pouk od 9. ure dop, do 1. ure pop.

4. Organizacija šol:

a) Krajni šolski svet imej ne samo dolžnost skrbeti za zgradbo šol, ampak v prvi vrsti naj bode zastopnik staršev svojega kraja, nadzoruje učiteljstvo pri pouku, predvsem, da ne bo poučeval učitelj v duhu, ki je staršem nasproten. Krajni šolski svet imej odločilen vpliv tudi pri nastavljanju učiteljev in pri določevanju učnih moči.

b) Okrajni šolski svet. Ta imej v rokah nadzorstvo šol svojega okraja. Toda sestojati mora v pretežni večini iz zastopnikov staršev.

c) Deželni šolski svet kot ustanova in organizacija vseh šol v deželi. Sestojati mora v pretežni večini iz zastopnikov staršev.

5. Šole morajo biti konfesionalne, nikakor pa ne simultane.

6. Šolski pouk mora sloneti na versko-nravni podlagi, istotako mora imeti Cerkev zastopstvo in nadzorstvo v šoli.

7. Verski nauk se ne sme odstraniti iz šole, predvsem smo pa proti temu, da bi se odstranil verski pouk iz srednjih šol.

8. Smo proti odpravi privatnih šol.

9. Šole mora vzdržavati dežela, nikakor pa ne posamezne občine.

10. Smo proti temu, da bi postali učitelji državni uradniki. Ostati morajo še nadalje deželni uradniki.

11. Učiteljem naj se da primerna plača, smo pa proti temu, da bi moralo skrbeti ljudstvo za stanovanja, kurjavo, za zemljišča itd.

12. Predlagamo, da se že s sedanjim šolskim letom vpeljejo na naši šoli sledeče izpremembe:

I. Šolski pouk naj se prične ob 9. uri dop. ne pa ob 8. uri. Nekateri vasi so oddaljene po eno uro. In tako trpe oddaljeni otroci pozimi, kajti od doma morajo iti že pred 7. uro. V tem času je pa pozimi še tema. Poletni bi pa otroci šli zgodaj jutraj na pašo in tam ostali do 8. ure.

II. Počitnice naj bi se preložile za 1. september do 15. oktobra vsakega leta. V tem času se otroci lažje pogrešajo.

Prosimo vse Kmetijske zveze, da se o tem načrtu, ozir. predlogu izrečejo in razne nasvete vpošljejo tajništvu Jugoslovanske kmetijske zveze.

Kmetijska šola na Gorenjskem.

Pišejo nam:

»Domoljub« je prinesel pred kratkim dopis, ki je priporočal, da naj se za Gorenjsko ustanovi kmetijska šola na Brdih pri Predosljih. Povdarjal je pravilno stališče, da se ni treba preveč ozirati na planinarstvo, kjer je na Gorenjskem malo gospodarjev, ki bi mogli svojo živino pošiljati na planino, marveč jo večinoma rede doma po hlevih. Pri Predosljih je pa oni dopis vzbudil nekoliko nevolje, ker se gospodarji te občine nadejajo, da bodo medse razdelili grajska posestva brdska. Kako se bo napravila agrarna reforma, ne vemo, prav bi pa bilo, da bi se vsaj grad Brdo, vrt in nekoliko njiv in travnikov okoli gradu porabilo v splošno korist, namreč za Gorenjcem potrebno kmetijsko šolo. Ta šola naj bi ne bila pregošposka in pouk naj bi ne trajal po več let, pač pa naj bi se uvedli praktični kmetijski tečajji, da bi bilo lahko mnogo mladeničev deležnih sadov nove šole.

Zelo umestno je pripomnil dr. Frančič iz Zagreba, ko je govoril na prvem jugoslovanskem združenem kongresu v Belgradu dne 4. junija tele besede: »Trebalo bi preurediti kmetijske šole, iz katerih so doslej prihajali večinoma financarji, orožniki in občinski pisarji (na Slovenskem pa grajski oskrbniki), ne pa dobri praktični gospodarji, ker so se tekom šolanja pričeli drugačnemu načinu življenja, kakor je na kmetih. Priporočajo se, da bi se mladeniči pošiljali v druge kraje k izobraženim kmetovalcem v prakso: tako bi se privadili boljšemu gospodarstvu, obenem pa bi se ne odtujili svojem pravemu poklicu.«

Čudno je pač to, da je pri nas treba za eno kmetijsko šolo toliko govoričenja in pripravljanja, meščanske šole, ki niso za kmeta, pa rastejo naglo iz tal kakor gohe po dežju. Tudi pri šolah se kaže, da imajo premoč pri vladi taki demokrati, ki so nasprotniki kmetijskega ljudstva.

Proti pijančevanju.

Pri nas se je v zadnjem času pijančevanje tako razširilo, da se je bati najhujših posledic za narodno zdravje in ljudsko pravost. Treba bo najstrožjih odredb. Poverjeništvu za socialno skrb je izdelalo načrt državne postave proti zlorabi alkohola. To je pač šele načrt. Državni zbor bo še marsikaj izpremenil in preden bo stopil tak zakon v veljavo, bo preteklo že dosti vinca in žganja po vedno žejnih grlih naših mnogoštevilnih pijancev.

Zakonski načrt je precej dolg. Tu pri našo samo najbolj značilne postavke.

§ 1. se glasi: Kdor je vsled svoje pijanosti na javnem kraju oziroma v javnih prostorih drugim v spodtiko ali pohujšanje, se kaznuje.

V § 2. je med drugimi prepovedano dajati otrokom, ki še niso dopolnili 14. leta, alkoholne pijače, zlasti žganja, navajati jih nanje ter jih jemati s seboj v gostilne, kjer se točijo alkoholne pijače; dalje dajati mladostnim osebam, ki še niso dopolnile 17. leta, alkoholne pijače v toliki meri, da se vpijanijo.

§ 3. prepoveduje gospodarjem in delodajalcem dajati svojim uslužbencem žganja.

§ 4. Mladostne osebe, ki še niso dopolnile 17. leta, smejo obiskovati gostilne in kavarne ter javne prostore sploh, kjer se točijo alkoholne pijače, le v spremstvu staršev, varuhov in bližnjih sorodnikov.

V § 7. je rečeno, da se občinska pisarna ne sme nahajati v hiši, kjer je gostilna.

Gostilničar sme biti župan le s privoljenjem političnega oblastva II. instance.

Kazni za vse prestopke so denarne, zaporne in celo odvzete političnih pravic.

§ 9. Točenje in prodaja žganja v množinah pod pet litrov je prepovedano.

V delavskih kantinah pri tovarnah in industrijskih podjetjih se alkoholne pijače ne smejo točiti oziroma nadrobno prodajati.

Prepovedano je tudi takozvano »točenje pod vejoo«.

§ 11. vpeljuje neko vrsto ljudskega glasovanja. Ako zahteva tri petine polnoletnih prebivalcev, stanujočih nad 3 mesece v občini, ozir. v političnem okraju, da se preneha s točenjem in nadrobno prodajo alkoholnih pijač, mora policijska oblast prve instance tej zahtevi takoj ugoditi. Prepoved točenja in nadrobne prodaje alkoholnih pijač velja v tem slučaju za 3 leta.

Kakor se iz tega vidi, bodo mogle prepovedati točenje alkoholnih pijač sploh — same ženske. Ker je teh itak več kot moških, bo treba le malo moške pomoči — in te bi toliko že dobile — da bi dosegle tripetinsko večino. Če pa se to ne bo dalo, bo treba, kakor je v zakonskem načrtu, bomo se poročali.

Občinske aprovizacije.

Od več strani sem bil že naprošen, da naj v javnosti pojasnim, v kakšnem razmerju so bile takozvane »občinske aprovizacije« z rednim občinskim go-

spodarstvom glede na postavni delokrog po določbah občinskega reda. — Ker imam v svoji službeni lastnosti z aprovizacijskimi zadevami, prosim uradništvo »Domoljuba«, da priobči moje mnenje o tej uvedbi neprekosljivo modre bivše c. kr. državne uprave. Pripomnim, da sem zastopal to svoje mnenje ves čas in je zastopal tudi še sedaj nasproti vsakomur. Ali je torej imela »občinska aprovizacija« kaj skupnega z občinskim gospodarstvom, — z onim gospodarstvom namreč, ki se ima gibati v okviru vsakoletnega rednega občinskega proračuna?

Čisto na kratko odgovorim:

Prav ničesar! To niti v tem slučaju, če so ponekod vodila županstva račune o aprovizaciji skupno z občinskimi računi, kar je bilo popolnoma napačno. Da se je to vršilo, seveda ni krivda pri županstvih, ampak pri onih, ki so naprtili županstvom ogromno in najbolj nevhvaležno delo; nikjer in od nikogar pa ni bilo od vsega početka predpisano, kako naj se vodijo računi aprovizacije.

Predvsem je torej gotovo, da občinska aprovizacija ni bila del onih poslov, ki jih je imela izvrševati občina v lastnem, po zakonitih določbah občinskega reda predpisanem delokrogu. Občine so izvrševale posle občinskih aprovizacij v prenešenem delokrogu kot enega izmed onih neštetihi poslov, s kojimi jih je obremenila, to se pravi: ki jim jih je navadila bivša državna uprava, ker temu delu ali sama ni bila kos ali pa ni hotela sama nositi vsega odjaja (zopernosti in osovraženosti) kot naravnih posledic teh poslov.

Kaj pa je bila občinska aprovizacija?

Aprovizacija — izrodek vojnih razmer! — je bila uvedba, ki je tam, kjer se je izvrševala v lastni režiji neposredno od županstev samih, — povižala občinske urade na nivo branjarjev, malih ali večjih trgovin. A tega bi ne smelo nikdar biti in nikjer. In župan — od samostojnih državljanov prosto izvoljeni zakoniti zastopnik občine, uradna oseba, predstojnik občinskega urada, je postal branjevec, kramar, trgovec, kakor je bil pač obseg večji ali manjši. Saj nič ne rečem; ti stanovni proste trgovske obrti so po sebi vse časti vredni in potrebni, toda župan bi ne smel biti tudi zastopnik občinske trgovine, in takih občinskih trgovin bi ne smelo biti. Vsi vemo; nikdar ni bilo toliko živil na razpolago, da bi bilo mogoče zadovoljiti lačno, stradajoče ljudstvo in nasititi tisoče in tisoče praznih želodcev. Videti je bilo le treba in slišati, ko se je razdeljevalo po borih par kilogramov moke (včasih še toliko ne) »na mesec in osebo«, kako je deževalo na županovo glavo »sleparjeve«, »goljufove«, »statova«... Kakor da bi bil župan tisti, ki je bil kriv, da občina ni dobila toliko moke, kolikor jo je vsakdo potreboval. Pribodisi, da je tu pa tam prejel kdo kak kilogram moke, ki je je bil pa vsaj tako potreben kot njegov bližnji — v tem slučaju le nevoščljivi zabavljaj; to se v celoti ni dalo prepričati. Celo famozni žitni »nadzorniki« in »komisarji«, premnogi višji in nižji politični uradniki vedo mnogo o tem.

Toda to je postranska stvar! Poudarjati hočem le in ugotoviti, da ni bilo

večjega nezmisla, nego da se je dalo — četudi ne da bi se bilo to s početka hotelo ali nameravalo — značaj trgovine občinskim uradom. Grešila je predvsem bivša državna uprava s svojo brezglavostjo in breznačelnostjo v tem najvažnejšem železničnem vprašanju, pokoro za greh pa je velikodušno prepustila županstvu in županom. »Delalo« in odrejevalo in ukazovalo se je brez vsakega sistema: vsako politično oblastvo je izdajalo drugačne ukaze. V njih je pač mrgolelo aprovizacijski hodborov, gospodarskih odborov in svetov, a konkretnih navodil ni bilo in jih ni bilo. Tako si je pomagal vsak občinski zastop in vsak župan, kakor je vedel in znal.

Seveda, kaj pomagajo danes vse rekriminacije? Tako je bilo in spremeniti se za nazaj ne da. — Ampak nekaj drugega je, kar se mora zgoditi: Županom je treba zbrisati madež »goljufov« in »sleparjev«, ker obogatel pri občinski aprovizaciji po mojih mislih ni nobeden, pač pa jih je bila velika večina, ki so dobili za ogromno delo kot edino plačilo — psovke.

Odgovoriti mi je še na mnoga vprašanja: Ali je bil župan dolžan brezplačno opravljati vse posle občinske aprovizacije?

Prav z mirno vestjo odgovorjam vsakomur: Vsak delavec je vreden plačila in da je delu primerno plačan. Tako tudi bodisi župan ali kdorkoli je imel posla s temi deli. Zato je popolnoma neopravičeno, če se danes kriči — to pa v vsakem slučaju iz vrst županu nasprotne stranke — kakor da je občina oškodovana, če so dobili oni, ki so delali pri aprovizaciji, tudi primerno plačilo.

Ali pa je bil namen občinskih aprovizacij delati dobiček?

Teja namena aprovizacija že sploh ni mogla in ne smela imeti. V splošnem te aprovizacije tudi niso imele velikih prebitkov. Ker pa se je prejeto blago moralo prodajati za nekaj vinarjev višje, nego so bile nabavne cene, to pa zato, da so se mogli kriti opravičeni režijski stroški, se je v splošnem le pokazal ob sklepu gotov manjši ali večji prebitok.

Nastane torej vprašanje: Kdo ima pravico razpolagati s tem denarjem in v kakšne namene naj se porabi?

Čul sem že mnenja, da se bo porabil tak prebitok za pokritje občinskih dolgov. Meje po lastnem prepričanju opravičeno mnenje je, da taka poraba ni na mestu, da ne rečem neopravičena. Menim, da bi bilo edino pravilno, porabiti tak denar za pomoč ubožnim slojem; (teh bo vedno več, ne manj). Ali pa naj bi se odkazal ubožnim zakladom, kar je naposled isto.

Kaj pa tam, kjer so imeli vsa razprodajo živih trgovci in občine le na nakazila?

No, kolikor je meni znano, je bilo ondi še najmanj pritožb. Trgovci so imeli svoj četudi ne oderuški zaslužek, župani pa svoj mir. Oboje je privoščiti tem in onim.

Ugovore čujemo še: Pa vendar ni bilo vse v redu! Celotno sodišča so imela opraviti z goljufigijami pri aprovizacijah. Res je, tudi meni je znano nekaj takih slučajev, toda vselej je bil uspeh tak, da se je končal z blamažo za tožitelja.

Priznavam: morda ni bilo povsod vse gladko. Toda neopravičeno je pavšalno sumničenje, tem grše iz strankarske strasti in gonje.

Fran Kristan, občinski revizor.

Za kmetijski in delavski stan.

Piše se nam: Pod tem naslovom je bilo brati v 36. številki »Domoljuba« o valutnem vprašanju. Mislil, katere opisuje pisatelj, so jako zdrave, a ključ v navedenem članku je premislil za tiste, ki so si nakupili ogromne vsote z oderuštvo. Po mojem mnenju naj bi se zamenjavale krone in dinarji za nove državne bankovce sledeče: Vsote do 10.000 K 1:1, to je enako vsoto starih za enako novih bankovcev, do 20.000 naj se pridržijo 20%, do 50.000 K 50% in nadaljnje vsote za 70%. Vloge, ki so bile vložene pri hranilnicah po 31. decembru 1915, naj se enako odračunajo kot pri zamenjavi bankovcev. Vojna posojila naj se tudi po zgorajšnjem ključu prevzamejo. Izjemoma društva, ki naj dobijo za skupno vsoto 1:1. V krajih, kjer so vojni dobičkarji vtaknili svoj denar v posestva, da bi ušli temu davku, naj se naloži vsem, ki so zadnja štiri leta kupili kakršnokoli posestvo, ne da bi jih prevzeli po ojetu ali podobno, primeren davek, ki bode odgovaljal temu, ako bi bankovce imeli. Zamenjava naj se vrši v občini, kjer je kdo prijavljen, da ne bi tisti, ki imajo visoke vsote, tekali z manjšimi zneski v vse možne urade in tako ušli pravičnemu davku.

Proti krivični odmeri dohodninskega davka.

Poslanec Anton Sušnik je stavil na ministra financ naslednje vprašanje:

V onih delih naše države, ki so spadali nekdanj pod bivšo Avstrijo, se pobira davek na osebno dohodnino še po starem avstrijskem zakonu. Novela k temu zakonu iz leta 1914. določa kot eksistenčni minimum 1600 K. Ta minimum je še vedno merodajen za odmero davka, dasiravno so se narodno-gospodarske razmere tekom svetovne vojne popolnoma izpremenile, vsaka stvar se je podražila najmanj za petkrat. Sorazmerno bi se moral tudi eksistenčni minimum zvišati na 8 do 10 tisoč kron.

Osebno dohodninski davek, ki se pobira na ta način, zadene v prvi vrsti težko male ljudi delavce, obrtnike in kmete. Posebno kmete v Sloveniji, ker morajo naši kmetje poleg osebno-dohodninskega davka plačevati še občinske in deželne doklade — dasiravno ne obstoja nobena dežela več — zemljiški davek, rentni davek in hišno-najemninski davek. Zraven pride še visoka carina in visoki železniški tarifi. V drugih delih naše države, kakor čujemo, ni toliko davkov, nekateri kraji sploh ne plačujejo nobenega davka. Ker morajo v demokratični državi za vse

državljanke veljati enake pravice in dolžnosti, je nujno potrebno, da se ta razlika odpravi in da se davki zenačijo za celo državo.

§ 162., točka 4. zakona o davku na osebno dohodnino določa, da se stroški za stanovanje in preživetje ne morejo odbiti od dohodkov. Ta določba je za sedanji čas neprimerna in kruto udari zopet kmetijski stan. Res je sicer, da si je kmet med vojsko precej opomogel. Pribiti pa moram, da si je opomogel samo denarno, da pa je ravno vsled vojske vse njegovo gospodarstvo zane-marjeno, zemlja izžeta, poljsko in go-spodarsko orodje obrabljeno. Če bi hotel kmet svoje gospodarstvo spraviti zopet v stanje, kakor je bilo pred vojno, če bi hotel pošteno obleči i obuti svojo številno družino, bi moral v ta namen pri sedanji neznosni draginji porabiti vse svoje prihranke, marsikdo bi se moral še celo zadolžiti. Zato nikakor ni pravilno, da se pri odmeri osebnega davka računajo samo dohodki ne pa tudi izdatki. Ker gori ome-njena določba ne upošteva popolnoma spremenjenih gospodarskih razmer, je zastarela, krivična in se mora odpravi-ti.

Zadnji čas se zlasti množe pritož-be, da davčna oblastva pri odmeri osebno-dohodninskega davka ne postopajo vedno pravilno, večkrat brezob-zirno in celo pristransko. Oblasti pogosto odmerijo davek kar na podlagi poizvedbe svojih zaupnikov, ne da bi pozvale davkoplačevalca, naj napove svoje dohodke, in to v nekaterih kra-jih celo pri dohodkih od 6—8000 K, kar je v popolnem nasprotju z obsto-ječim zakonom. Osebno dohodnino sme predpisati samo cenilna komisija, ne pa davčno oblastvo samo. Vsako dru-go postopanje je nepravilno in nede-mokratično. Tudi je ena sama cenilna komisija za ves politični okraj pre-malo, vsaka večja občina bi morala imeti svojo cenilno komisijo.

Začudenje vzbuja tudi dejstvo, da kak vojni dobičkar ali trgovec z raz-meroma majhno vsoto uide davčnemu vijaku, dočim oblasti navadnega kme-ta in bajtarja, neupoštevajoč nobene okolnosti privijejo brezobzirno. Priziv-ne komisije delajo strašno počasl. Če se kdo pritoži ne dobi po navadi od prizivne komisije nobenega odgovora, in predno je še rešen priziv, že pridejo oblastni organi in rubijo davkoplače-valca. Tako postopanje vznemirja ljudstvo, povzroča veliko nezadovolj-nost, vzbuja nezaupanje in mržnjo do državnih oblasti in jemlje ugled naši mladi državi.

Zato vprašam gospoda ministra:

1. Ali je gospodu ministru znano, kako postopajo tuintam davčne obla-sti nasproti kmetom, in kaj hoče ukre-niti, da se to ne bo več dogajalo?

2. Ali hoče gospod minister za se-danji čas neprimerni eksistenčni mi-nimum zvišati na 10.000 K in odpraviti krivično določbo § 162. zakona o osebni dohodnini?

3. Ali je gospod minister voljan v ta namen izdati takoj posebno naredbo, oziroma predložiti Narodnemu predstavništvu zakon o osebni dohodnini, ki bo uvaževal sedanje gospodarstve in življenske razmere in odgovarjal demokratičnemu duhu časa?

4. Kaj hoče gospod minister ukreniti, da se nemudoma izenačijo davki za celo državo?

Poškodovancem po toči v radovljiškem okraju!

Dne 22. avgusta t. l. je huda toča uničila vse poljske pridelke v 11 občinah radovljiškega okraja. Dne 31. avgusta se je zbrala Kmetijska zveza za radovljiški okraj in blejski kot k seji in sklenila podvzeti vse potrebne korake, da se oškodovancem kolikor mogoče pomaga. Do sedaj so bili napravljeni sledeči koraki:

Jugoslovanskemu klubu v Belgradu se je poslala potom tajništva Jugoslovanske kmetijske zveze prošnja za posredovanje pri vladi, da dobijo prizadeti pomoč in podporo, zlasti v živilih. Posreduje naj se za nakup korus in drugih živil z državno podporo in dovoli naj se prost nakup in prosta prevoznja živil. Delegacija, obstoječa iz načelnika Iskre in odbornikov Resmana, Finžgarja in Jana je šla v Zitno-prometni zavod, kjer je obljubil ravnatelj izdatno pomoč. Nakazane bodo večje množine žita po zmernih cenah. Ista delegacija je podpisala tudi prošnjo na ministrstvo za ishrano v Belgradu, katero je odposlalo tajništvo. Delegacija je tudi posredovala pri deželni vladi v Ljubljani.

Glavar v Radovljici in oškodovanci po toči.

Poverjeništvu za notranje zadeve je naročilo potom okr. glavarstva v Radovljici vsem prizadetim županštvom, naj se škoda po toči preceni. Župani so to naredili in cenitve odposlali potom okr. glavarstva v Radovljici, kateremu se pa ne mudi tozadevne podatke odposlati naprej in jih še sedaj drži pri sebi. G. Mencinger! Zahteva birokratizem kaj ne, da vsak akt nekoliko poleži, tudi če hiša gori. Tajništvo je posredovalo pri poverjeništvu, da g. Mencinger naredi svojo dolžnost.

Koliko stane kmeta liter mleka?

Jugoslovanska kmetijska zveza je sklenila pri svoji zadnji seji, naj se strokovnaška dožene, koliko v sedanjih časih stane kmeta en liter mleka. Na to je tajništvo J. K. Z. poslalo tozadevno vprašanje na Kmetijsko družbo, ki je nato v svojem glasilu "Kmetovalec" objavila sledeči članek:

V zadnjem času dobivamo iz različnih nih krajev pritožbe, da zasledujejo oblasti in kaznujejo strogo kmete in kmetice, ki prodajajo mleko po 2 K liter, vsled česar se poljača Rmetijskega prebivalstva upravičena razburjenost proti tako enostranskemu postopanju oblasti. Saj je vendar očividno, da se godi tukaj kmetu krivica, kajti vsak ve, da dandanes še vedno rasejo cene različnim kmetijskim potrebščinam in pridelovalni stroški vsled vedno višjih mezd postajajo vedno višji.

Na drugi strani opazuje kmet kako pristransko postopajo oblasti proti trgovcem verižnikom, navijalcem cen in podobnim ljudskim pijavkam, ki lahko poljubno višajo cene svojemu blagu od danes na jutri brez vsakega vzroka in kakor visoko hočejo, ne da bi za to kdo brigal. Edino pri pridelkih kmeta vidijo izkoriščanje, edini kmet naj da živila v lastno izgubo; za cene, ki jih pa mora on plačevati za druge potrebščine, se nihče ne zmeni, četudi vsak ve, da delajo danes trgovci s 50 do 100 % dobičkom in mnogokrat še višjim, pri tem si brez truda in muke zaslužijo tisočake.

Kmet pa dandanes ne dela več z dobičkom, ampak še z izgubo, kajti to je, da so se začeli kmetovalci v raznih krajih že zadolževati, kar je za naše narodno gospodarstvo zelo slabo znamenje. Temu je največ krivo to, ker so cene živilom povsod padle, med tem ko trgovci z različni izgovori navijajo cene drugim potrebščinam od dne do dne višje. Kmet naj torej le nizko proda svoje pridelke, če pa potrebuje obleko, obutev, orodje, stroje itd. naj pa prav drago plača. Razentega so delavske mezde na kmetih dandanes tako visoke kakor ne nikdar poprej. To je gotovo, da zasluži vsak tovarniški delavec pri svojem lahkem in kratkem dnevnem delu več nego kmet na svojem posestvu z neumornim trudom in delom od jutra do večera.

Kaznovati pa smeti kmete z globami do 100 K, ker so prodali liter mleka po 2 K, je neupravičeno, kajti dandanes ga stane samega skoraj 2 kroni in razentega ima še pravico do primerne dobička, kajti nihče ga ne more siliti, naj brezplačno proizvaža hrano za nekmetovalce. In če ti sami ničesar ne ukrenejo proti verižnikom in navijalcem cen za druge potrebščine, potem se naj nikar ne jezijo na kmeta, če zahteva za svoje pridelke tiste cene, ki mu naj omogočijo obstanek.

V naslednjem prinašamo stroškovnik za pridelano mleko, ki pa naj bo le približna podlaga sedajnim cenam za ta proizvod. V nekaterih krajih po deželi so cene mezd in raznemu blagu še višje, vsled česar morajo tam pridelovalni stroški biti primerno višji. Ravnotako stopajo pridelovalni stroški mleka v bližini mest, ker so mezde višje nego kje v hribih; zato so pa zopet tam dovozni stroški večji. V glavnem se pa lahko trdi, da nam spodaj navedeni stroškovnik služi kot dobra podlaga in način, kako naj si kmetovalec sam izračuni proizvodne stroške mleka. Oporoziti je treba pri tem, da bo marsikateri kmet, ko bo to čital, zmajal z glavo, češ, če bi sam tako slabo krmil svoje krave, ne dobim nikdar od njih toliko mleka.

K stroškovniku samemu je pripomniti sledeče:

1. Za zgled vzamemo posestnika, ki redi troje krav.

2. Za krmljenje smo vzeli pravilne in racionelne množine piče. Če bi računali tako, kakor navadno krmi naš kmet, samo s senom, in sicer v obilni meri, bi se stroški krmjenja znatno povečali.

3. Zaradi enostavnosti smo vzeli kot celoletno krmo samo peso, seno, slamo, otrobe in steljo. Nismo pa upoštevali drugih vrst krme, ki prihajajo v poštev med letom, kakor zelena krma: trava, detelja, paša, pesno listje, repa, krompir, zelje itd., ker bi to preveč otežilo izračunavanje.

4. Plača za dekle se bo marsikomu zdela na prvi pogled previsoka. Pravzaprav se navadno plačuje manj, toda takozvana »obljubljena darila«, kakor obleka, robci, par čevljev itd., znašajo na leto gotovo še veliko več, nego vsoto, ki smo jo tu navedli.

5. K popolni opremi za molžo štejeemo razno orodje, ki se potrebuje pri oskrbovanju in molži krav, kakor različna mlečna posoda, verige, vile, lopate itd.

Celotni stroškovnik izgleda torej sledeče:

3 krave po pet let stare, srednje kakovosti stanejo danes K 12.000, popolno opremo za molžo cenimo na K 220.

I. Stroški:

1. Krma in stelja znaša na leto in glavo:	
10 kg pese na dan po 14 v K	511—
4 kg sena " " " 30 v "	438—
5 kg slame " " " 20 v "	365—
1 kg ječmena " " " 60 v "	219—
7 kg stelje " " " 10 v "	255—
Skup na leto	K 1.788—
torej za tri krave na leto	K 5.364—
2. Oskrbovanje:	
Plača dekli mesečno po	
K 100—	K 1.200—
365 dni prehrane po 4 K na dan	1.460—
celoletno stanovanje	100—
Skupaj na leto	K 2.760—
Od tega računamo polovico na oskrbovanje treh krav	K 1.380—
3. Vzdrževanje in prenovljenje opreme za molžo krav ter razsvetljava na leto	K 37—
4. Amortizacija glavnice za nakup krav:	
Nakupna cena treh krav	K 12.000—
po 6 letih se prodajo za	8.400—
Vsako leto zmanjšana vrednost K 3.600:6=	K 600—
5. Del splošnih gospod. stroškov K 129—	
6. Obresti porabljenih glavnice:	
Za nakup opreme za molžo 5%	od K 220 K 11—
za nakup krav 5% od K 12.000—	K 600—
	K 611—
7. Obresti in amortizacija stavbne glavnice hleva 5% od 8.000	K 400—
Letni izdatki znašajo	K 8.512—

II. Dohodki:

3 teleta se prodajo mesarju po	
K 450	K 1.350—
210 q gnoja po K 2	420—
	Vsi dohodki K 1.770—
	Čisti letni stroški znašajo . . . . . K 6.742—

Če vzamemo, da dá vsaka teh krav letno povprečno po 1500 litrov mleka in da vsako tele porabi od tega 250 litrov, ostane še v celoti od teh krav razpoložljivega mleka 3750 litrov. Če čiste letne stroške delimo s številom litrov razpoložljivega mleka:

6742 : 3750 = 1:80
stane v navedenem slučaju kmetovalca en liter mleka K 1:80.

Nekaj dobička pa mu na vsak način še pritiče, kajti nihče ne more zahtevati od nje, da bi zastoj delal in se mučil ter še brezplačno nosil mleko na trg, da bi potem drugi poceni živeli.

So pa razni slučajji, ko stane kmeta mleko v resnici mnogo več, nego je more prodati. In to so na splošno manjši posestniki z eno ali dvema kravama, ki jim morda letno ne dajo toliko mleka, kakor je tu navedeno, kajti povprečna letna mlečnost naših krav dosega komaj 1500 litrov. Dalje je mnogo kmetovalcev, ki imajo splošno večje stroške ali morajo pod neugodnimi razmerami krmili itd., kar vse podraži proizvodnjo mleka.

Vsled tega naj bi tudi oblasti imele malo več obzira do živinorejca in ne iskale navijalce cen tam, kjer jih pravzaprav ni, medtem ko dopuste, da delajo pravi verižniki in navijalci cen ostalih potrebščin kar se jim poljubi in odirajo vse prebivalstvo na vse mogoče načine.

Tako članek v »Kmetovalcu«. Naše kmete pozivljamo, da tudi oni objavijo svoje mnenje in svoje račune, ker je treba vendarle enkrat dopovedati gotovim ljudem, da tisti, ki danes odira, ni kmet, temveč naj se oderuhi iščejo drugod!

Iz Kmetiskih Zvez.

IZ SMLEDNIKA.

Na Mali Šmaren je imel pri nas shod poslanec Brodar. Društvena dvorana je bila polna naših gospodarjev in gospodinj. G. poslanec je v našo največjo zadovoljnost pojasnjeval denarno in valutno vprašanje, nazadnje pa je govoril o kmetiski organizaciji in posebno povdarjal potrebo Kmetiske Zveze. Vsi navzoči smo se popolnoma strinjali z mnenjem g. poslancev. Le neki čevljar in dva zidarja so bili drugačnega mnenja. Najprej jim ni bilo prav, da ima lahko v Kmetiskih Zvezah mesto tudi duhovnik. Rekli so: »naredite tako, da ne bodo farji in orožniki vodili cele fare.« Duhovnik je torej tem najnevarnejša zverina. — Potem je bila na vrsti draginja, to dela po njih trditvi samo kmet. Ali ni smešno, da si upa čevljar, ki živi vedno med kmeti in lahko vidi, koliko vsaka reč, ki si jo hoče kmet preskrbeti, stane, trditi, da smo mi kmetje oderuhi, ker ne damo liter mleka za 10 vin? Ravno tako bi tudi mi kmetje lahko rekli, da ste vi čevljarji oderuhi, ker nečete narediti par čevljev drugače kot za 250 K. Ko bodele Vi naredili par čevljev za 10 K, kakor ste jih pred vojsko, pa pridite po mleko in ga boste dobili, kolikor vam drago po 10 vin. Na ves glas ste kričali, da je bila vaša družina zaradi neusmiljenosti in oderuštva kmetovega po cele mesece brez kruha, med tem ko je imel kmet vedno vsega dosti. Res, mi kmetje nismo pustili svojih otrok in poslov brez kruha. A vedite, delali smo od zgodnje zore do pozne noči, šele potem smo si privoščili par ur počitka, a kdo nas je še pri tem prepotrebno počitku motil, ali ne vpitje in škripajoča harmonika vaših fantov, ponočnjakov, ki so gotovo po dnevu počivali. Še več drugih takih čez kmeta in

duhovnike so nam ti trije na shodu povedali, nakar ne bomo odgovarjali. Samo vedite, da kolikorkrat ste mignili z jezikom, tolikokrat ste bili v naših očeh še bolj umazani. Toliko v pojasnilo, da vemo vsi, kdo so tisti, ki pri nas najbolj zabavljajo čez Kmetisko Zvezo. — Če se to dodamo, da taki čevljarji in zidarji kaj požrtvovalno širijo svoje nazore, zlasti ob nedeljah med cerkvenim opravilom zadaj za cerkvijo, nam je še bolj jasno, kaj je njih glavni namen. V splošnem pa rečemo: ta naš shod je imel prav lep uspeh, saj se je mnogo mož izrazilo, da bodo sedaj tudi pristopili v Kmetisko Zvezo, ko so videli, komu je najbolj na poti. — Več kmetov iz smleške fare.

ŠT. VID PRI STIČNI.

Naša Kmetiska zveza šteje blizu 2000 članov. Vsi obupavajo vsled neznosnih razmer, ki so nastale. Naše pritožbe proti silno visoko odmerjeni dohodnini niso nič pomagale. Sploh se zelo malo ozira na vse naše prošnje in pritožbe. Zakaj si upajo drugi stanovni odločno zahtevati. Vsem se vsaj deloma ugod. Na nas kmete se pa nič ne ozira. Vsi v Kmetiske zveze in stopimo kot en mož pred vlado z našimi opravičenimi zahtevami. Tako bomo nekaj dosegli.

KRESNICE.

Seja Kmetiske Zveze dne 7. septembra 1919 je sklenila sledeče resolucije: 1. Osebna dohodnina naj se plačuje šele z dohodki čez 10.000 K. 2. Vlada se pozivlja, da uredi usnjo in obleki primerne cene, ker drugače bodo mali in srednji kmetje kmalu sami berači. 4. Carina za kmetijske stroje naj se zniža. 4. Država naj sama izdeluje umetna gnojila. 5. J. K. Z. naj postavi ali vsaj naznani v »Domoljubu« cene za važnejše kmetijske pridelke, posebno za žvino.

VACE.

Kmetiska Zveza v Zasavju je v svoji seji dne 14. t. m. med drugim sklenila, da bo imela zanaprej redno mesečno sejo vsako drugo nedeljo v mesecu jutraj. — Pozivlja svoje zaupnike in člane, da sporočajo svoje potrebe in zahteve odbornikom, ki naj o tem poročajo pri seji.

PODBREZJE NA GORENJSKEM.

Dne 14. septembra 1919 se je vršil pri nas dobro obiskan shod »Kmetiske Zveze«. Narodni poslanec g. Iv. Brodar je poljudno in temeljito govoril o državi, o delovanju poslancev v Belgradu, o valutni, agrarni reformi in o davku na voj. dobičkarje. Pokazal je, kako je potrebna posebno sedaj za kmete »Kmetiska Zveza«, njena pota in namen. Priporočal je »Okraj. zadruge« za nakup in prodajo kmečkih pridelkov in potrebščin. Pazljivo so ga vsi poslušali ter mu glasno pritrjevali.

Iz pisarne J. K. Z.

Tajništvo Jugoslovanske kmetiske zveze je dobilo od poverjenišтва za javna dela sledeči dopis:

Na tamošnjo vlogo z dne 18. avgusta t. l. se tajništvu Jugoslovanske kmetiske zveze naznanja, da pri sedanjih nestalnih razmerah ni misliti na izvršitev v gorenji vlogi navedenih in od okrajnih Kmetiskih zvez priporočenih raznih novih cestnih, mostnih in vodopreskrbnih zgradb.

Interesiranim okrajnim Kmetiskim zvezam se priporoča, da nameravane gradbe odlože na poznejši čas, ko se razmere bolj uredi, ter se odpravi sedanja draginja in pomanjkanje delavcev in materijalij.

Poverjeništvu za javna dela bo navedene resolucije obdržalo v evidenci, ter se bo imenovanih novih cestnih, mostnih in vodopreskrbnih gradbah zopet razmotrivalo, ko nastopijo za gradnjo novih stavb bolj ugodne razmere.

„Domoljubova“ pisma.

To je silno žalostno. Že pred vojsko ni bilo dobro, a vojska je nekatere tako posirovila, da so v sramoto vsemu našemu narodu. So sirovine tudi drugod, a kaj takega, pravijo, ni nikjer po sveti kakor pri nas. Tedaj s sirovostjo naj prvačimo med narodi? Kaj bodo pripovedovali o nas Angleži in Amerikanci, ki potujejo po naših deželah? Kako lepo bi bilo, da bi bil naš narod, ki je veren, pošten in napreden, tudi srčno omikan!

A ne delajmo krivice! Naš narod po veliki večini ni tak. Naš narod ima tudi srčno omiko in se v tem lahko meri tudi z drugimi narodi. Ne moremo si pa tajiti, da je zlasti med mlajšimi zadnji čas precej in preveč sirovežev. Tu moramo resno zastaviti. To sramoto moramo iztrebiti in izžgati. Kai je krivo, vsi vemo. Največ vojska. Vojska vse podivja. Vojska navleče vso grdobijo in prenaša pohujšanje iz kraja v kraj. Vojska je izkvarila tudi nekatere naših fantov. Potem, kar je bilo z vojsko v zvezi. Očetje in večji bratje so bili na vojski, učitelji na vojski, in tako je mladina doraščala brez šole, brez domače vzgoje — mati sama ni mogla sama kaj —, brez vzgoje po

državah, brez lepih zgledov mladih, poštenih fantov, ki jih je tudi vojska vzela. Zato ni čuda, da je mladina med sirovostjo vojske tuhtam tudi sama posirovela.

Iz tega je pa tudi jasno, kje moramo začeti. Najprej doma. Starši morajo preganjati vsako sirovost, ne le kvant in kletvin, temveč tudi vse drugo govorjenje ali vedenje, ki je grdo, nelepo, četudi morda ni še greh. Po naših družinah se mora širiti omika, vlasti omika srca. Srcu, ki je plemenito, se nemarno vedenje in govorjenje stidi in gnusi. Tudi snage in čednosti po hiši nas mora biti mar. Kjer je polno nesnage zunaj, tam tudi ne bo studa pred nesnago v vedenju in govorjenju.

Potem mora svoje storiti šola! Tudi šola mora podajati mladini prave omike. A to se samo ob sebi razume.

Potem naša društva. Izobraževalna društva so že prej vojsko mnogo storila, sedaj morajo svoje delo podvojiti in obrniti svojo pozornost zlasti na to, na izobrazbo srca, na omiko, na lepo vedenje. Naši Orli so tu že z veliko vnemo začeli. Sedaj se pridružujejo še Orlice. Od teh in onih mnogo pričakujemo, če bodo imeli vedno pred očmi tisto dvoje, kar mora dičiti Orle in Orlice: krščansko poštenje in lepo vedenje!

Največje ovire temu delu za omiko so in bodo: pijančevanje, ponočevanje in brezverstvo. Pijanec je živina in že zato sirov. Ponočnjak tepta poštenje: nečist človek bo pa tudi v govorjenju in vedenju neplemenit, nečist in sirov. Še slabše je pa, če tak človek zapravi še vero. Tak misli, da mora vse omazati in prekleti, kar je drugim svetega. Zato je pa prava narodna nesreča, da se je zadnji čas tako začelo širiti po deželi sokolstvo. Sokolstvo bi lahko bilo društvo telovadcev, ki se telesno krepe, a tudi dušne plemenitosti ne zanemarjajo. A žali Bog, da slovensko sokolstvo ni tako. Slovensko sokolstvo misli, da mora biti straža liberalstva, zato pa brezversko in polno sirovosti nasproti veri in Cerkvi, in nasproti vsem, ki jim je vera nekaj svetega in nedotakljivega. Bojimo se, da bo sokolstvo najhujša ovira našemu delu za omiko. Saj že sedaj vidimo: s sokoli se brati po deželi, kar je najbolj sirovega. Sokoli so začeli že tudi s pretepi. Napadli so tuhtam Orle ali Orlice s psokami, celo s koli.

Nič ne del! Mi pojdemo naprej! Naši fantje, naši ljudje naj bodo povsod zgled omike, lepega vedenja, prave izobrazbe. Sramoto sirovosti prepustimo liberalcem! Naša krivda naj ne bo, če bo svet kazal s prstom na Slovence, češ kako so še sirovi. Mi moramo tako napredovati v omiki, da bomo vedno lahko rekli: »Pridite k nam, na deželo, v naša sela in vasi, kjer biva naše kmetiško ljudstvo, naše krščansko ljudstvo, pogledjte, kako je tu, potem šele sodite naš narod!« Zato pa bodi naša posebna skrb: boj sirovosti!

Tedenske novice.

Jugoslavija.

j Vladna kriza v Belgradu še ni rešena. Demokrati (liberalci) so poslali v boj zborničnega predsednika Pavlovića, da bi sestavil novo vlado po njihovem receptu, pa se mu ni posrečilo. Protivladne stranke so bile pravilnega mnenja, da morajo preje priti naši zastopniki iz Pariza, da poročajo o zunanje-političnem položaju, preden se sestavi nova vlada. Zakaj stara vlada je odstopila (tako pravijo liberalci) radi zunanje-političnega položaja, torej naj se sestavi nova vlada, ki bo kos temu položaju. — Zastopniki iz Pariza so došli, predvsem Pasić in dr. Trumbić. Vsi so se izjavili, da se mora sestaviti koncentracijska vlada, kar poudarja dr. Korošec že od vsega začetka sem.

j Uradno potuje po Koroškem deželni predsednik dr. Brejc v spremstvu poverjenika za kmetijstvo prošta Andreja Kalana.

j Perzija je priznala našo državo. Vsekako »velikanska pridobitev!«

j Tržaški Slovenci brez šol. Italijani Slovencem v Trstu nečejo dati slovenskih šol. Dovolijo jim le, da smejo imeti zasebne slovenske šole.

Občinske volitve po celi Jugoslaviji se bodo vršile pred volitvami v konstituantno. Kdaj bodo volitve v konstituantno (prvo državno zbornico), se še ne ve.

j Belgrad v temi. Radi popolnega pomanjkanja premoga je belgrajska elektrarna 15. t. m. prenehala z obratom. Mesto je ostalo brez razsvetljave in brez tramvajskega prometa, industrija brez gonilne sile.

j Proti tihotapcem. Minister za finance je podpisal naredbo o preprečevanju in lovu tihotapcev blaga in drugih predmetov. Po tej naredbi bodo one osebe, ki se pregreše proti tej naredbi, najstrožje kaznovane, vtihotapljeno blago, ki ga bodo zaplenili, pa bo prodano na javni dražbi v korist državni blagajni. Tudi uradniki, ki bodo zanemarjali svojo dolžnost, bodo najstrožje kaznovani.

Domače novice.

gospod, vendar je nekoliko preplemenito to, kar piše v zadnjem »Narodnem Gospodarju« o strankarskem boju. Pravi, da bodi uspeh našega navdušenega ujedinjenja iz revolucijske dobe, da se bomo izogibali osebnega boja v politiki in da se politične stranke ne bodo več bojkotirale, češ, da je to že vredno »znajanja poštenjakov«. To bi bilo res prav in lepo, ako bi se vsi »poštenjaki« teh načel držali in ako ne bi prihajali naš skoki, ki ubijajo naša načela. Kdo se ne spominja grdih osebnih napadov na dr. Korošca? Kdo ne vidi, da hočejo naprednjaki povsod zasesti vsa boljša mesta? Kdo ne čuti, da se bliža katoliškanom strašen udarec z novo šolsko reformo? Gospod dr. Mohorič trdi, da do popolne ločitve ne bo moglo nikdar več priti. Nam se pa zdi, da bo do ločitve moralo kmalu priti, ako se demokrati ne bodo poboljšali in ne postanejo res demokrati.

d Samostojni kmetje — za svobodno miselnega Sokola. Z Dolenjskega nam poročajo: Na Mali Šmaren me je slučajno nanesla usoda v prijazno Mirno na Dolenjskem. Ko pridem v vas, zapazim nekako sredi vasi nizek mlaj, obenem pa zapazim znanega gospoda, ki se v potu svojega obraza poti in trudi, da bi postavil par smrečic. V svoji radovednosti vprašam gospoda, kaj dela. Gospod mi takoj odgovori, da bo to slavolok. Nisem popolnoma verjel, ker pastirske šibe vendar niso za slavolok, a vendar sem vprašal, zakaj da pravzaprav postavlja ta izredno »umetniški« slavolok. V tem hipu se oglasi vitka deklica in mi odgovori z nekoliko rezkim naglasom: »Kaj še tega ne veste, da pridejo danes k nam naši bratje Sokoli?« Malce vznemirjeni gospodični se prav lepo zahvalim, obenem pa sklenem počakati prihoda Sokolov. Nočem tu popisovati klaverne sprejema, nočem se tudi baviti z drugimi stvarmi, katere bi lahko omenjal. Javno pa moram pribiti naslednje dejstvo. Nemalo sem se začudil, ko sem opazil med sokolskimi vrstami odbornika samostojne kmetijske stranke, g. Zupančiča iz Rakovnika in g. Majcna iz St. Janza. Zadnji je bil celo v kroju, pa tudi g. Zupančiču bi vrlo dobro pristojal, ako bi ga slučajno imel. Reči moram, da sem ju večkrat pogledal, dalj časa opazoval, tuhtal in gruntal; sta li prava ali nista. Nisem mogel razumeti, kako zaideta nekaka glavna stebra samostojnih dolenjskih kmetov med Sokole. Vrabec na strehi čivka, da je Sokol: 1. popolnoma svobodno miselno društvo; 2. resnična avantgarda kapitalistično - liberalne stranke; 3. glavna opora Sokola so liberalni advokati, liberalni uradniki in liberalni meščani oziroma komiji in drugi trgovski uslužbenci. Samostojni kmetje se pa bore — tako govorijo in se zaklinjajo — proti kapitalistom, liberalnim kričarjem in seveda tudi proti duhovnom. V sokolskih vrstah se pa objemajo in stiskajo desnico škricom in liberalnim kapitalistom. Kako gre to vkup? Kdo naj reši to zastavico? Jaz je nisem mogel, pa je tudi danes ne rešim. Mislim pa, upam, da mi dovolje svobodni kmetje vsaj misliti, da g. Zupančič in g. Majcen »farbata« ali uboge, preproste, svobodne

d Strankarski boj. Piše se nam: Dr. Jakob Mohorič je sicer plemenit

Emete ali pa gg. Sokole. Ker pa vem, da gg. Sokoli toliko poznajo svoje ljudi, da se ne puste »farbat«, zato opravičeno domnevam, da »vlečeta« ta dva agitatorja, kot tudi ostali stebri samostojne stranke, edino le našega poštenega, a sem in tja prelahkovernega dolenskega kmeta. Pokazala sta pa ta dva gospoda javno in jasno, da pri stebrih samostojne stranke — tudi to si drznem misliti — ne gre za boj proti škodljivemu liberalizmu, ne za povzdigo kmetskega stanu, ne za njegove stanovske potrebe, ampak gre edino le za to, da osovražijo pri vernem kmetu cerkev, vero in katoliškega duhovnika. Zares, pravi osrečevalci kmeta so ti liberalni kmetski magnatje. Sicer sem pa prepričan, da bosta gg. Majcen in Zupančič rešila zgorajšnjo zastavico in povedala javnosti resno in odločno, koga pravzaprav »vlečeta«. Opozarjam pa že danes, da mora biti odgovor temeljit, stvaren in jasen, ne pa sestavljen iz praznih, puhlih fraz, s katerimi »vlečeta« neuke ljudi. — Eden, ki je bil na Mali Šmaren na Mirni.

d Kdo odira? Pred kratkim se je tukaj mudil nek Dunajčan ter prodajal trgovcem različno blago, katero je pripeljal s seboj z Dunaja. Blago je dajal razmeroma po zmernih cenah. Tako je prodal n. pr. ovratniške igle po 10 v komad. Ko je šel pa čez par dni sam kupit v trgovino po isto zaponko, katero je on prodal za 10 v, je moral zanjo plačati 2 K 40 v! Ravno tako se pritožujejo, da n. pr. v eni lekarni stane ista stvar do štirikrat več kot v drugi. Iz tega se vidi, kako grozno odirajo gotovi trgovci naše ljudi. Najboljše bi bilo, da bi se vsak tak slučaj javno v časopisih ožigosal.

d Nedostatki na dolenski železnici. V seji Kmetске zveze za Trebnje in okolico dne 14. sept. t. l. se je sklenilo, da se odpošlje ravnateljstvu drž. železnic sledeča resolucija: »Kdor se vozi po dolenski železnici, ve, da so vozovi, zlasti III. razreda, v tako skrajno zanemarjenem stanju, kakor na nobeni drugi progi v Sloveniji: vozovi so zamazani, povsod polno prahu in pepela od premoğa, vozovi brez šip, stranišča ne funkcionirajo. Ne vemo, kaj smo Dolenci zakrivil, da uprava tako mačehovsko skrbi za našo progo. — V očigled tem nedostatku, ki zahtevajo takojšnje remedure, zahteva podpisana Kmetška zveza od ravnateljstva državnih železnic: 1. da preskrbi za vagonе potrebnih šip; 2. da skrbi po vozovih za snago in red, ki sta predpogoj za higijeno; 3. da dolenski vlaki vozijo podnevi vsaj tako hitro, kakor vlak, ki vozi ponoči iz Ljubljane proti Novemu mestu. To zahtevati smo menda pač upravičeni tudi dolenski kmetje, ki se nemoremo voziti v 1. ali v 2. razredu, kot se vozijo orožniki in vojni dobičkarji. — V Trebnjem, dne 15. septembra 1919. — Podpisi.

d Pokrajinski odbor za zaščito dece v Ljubljani. Z 9. septembrom 1919 je pričel poslovati v Ljubljani urad »Pokrajinskega odbora za zaščito dece v Ljubljani«. Njegov urad je razdeljen na štiri oddelke, ki upravljajo sledeče posle: I. oddelek: Vodstvo urada; pravni svetj v varuštvenih zadevah, pravna pomoč nezakonskim otrokom in materam; skrb za gluhonemo in

slepo dečo, skrb za duševno zaostalo dečo; otroške bolnice. II. oddelek: Skrb za dojenje in porodnice, oskrba otrok v predšolski dobi (oskrbovalnice za dojenčke in posvetovalnice za matere, domovi za otroke do 6. leta, otroški vrtci). III. oddelek: a) Vzgoja zanemarjene mladine — deželno vzgojevališče za dečke in dekliško vzgojevališče; vajeniški domovi, poklicne posvetovalnice za mladino obojega spola, ki je zadostila ljudskošolski obveznosti. b) Vzgoja ogrožene mladine (Rakovnik), sirotišnice in oskrba sirot. IV. oddelek: Organizacija, dnevno zavetišče, statistika, publicistika. Mladinski oddelek poverjeništvu za socialno skrb preneha z dnem ustanovitve urada »Pokrajinskega odbora«. Vse vloge, ki se tičejo varstva otrok in mladinske oskrbe, je odslej nasloviti na »Pokrajinski odbor za zaščito dece v Ljubljani«, deželni dvorec, II. nadstropje. Uradne ure za stranke novega urada so vsak delavnik od 10. do 12. ure, svoje uradne prostore ima »Pokrajinski odbor« v deželnem dvorcu, II. nadstropje, soba 131 in 132.

d Pozdrav od kranjskih Janezov. Ko smo zasedli Prekmurje, smo bili od tukajšnjih Slovencev prav prisrčno sprejeti. To je istina: kamor kranjski Janez pride, ga imajo povsod radi. Samo naši domači nas prezirajo (tako si mi mislimo), ker nam namesto tobaka samo bukovko listje in hmelj pošiljajo. Če boste listje nam pošiljali, kaj boste pa doma živini nastiljali? Še nekaj imamo povedati iz meseca maja. Ko smo morali zapustiti Koroško, smo šli na Štajersko. Dospelvi v Šoštanj ponoči, so nas vse utrujene in premočene z veseljem sprejeli pod streho, nam napravili večerjo, so nam posušili obleko, še celo svalčice so nam prinesli. Pri vsem tem gre pa največja zasluga gospem in gospodičnam. Dolgo se bomo spominjali tega sprejema na Štajerskem. Vsi podpisani se prav prisrčno zahvaljujemo gospem in gospodičnam iz Šoštanja za postrežbo in pošiljamo prisrčne pozdrave. — Jos. Mohar, Jos. Hren, Franc Starošanič, Ivan Bernik. — Sredica, dne 13. septembra 1919.

d Dobrodela efektna loterija. Društvo »Dobrodelnost« v Ljubljani si je stavilo vzvišeno nalogo, da pomaga celiti rane, ki jih je našemu ljudstvu zadala svetovna vojska. Že doslej društvo lahko kaže lepe uspehe svojega delovanja, da bo pa v bodoče moglo še uspešnejše delovati, je sklenilo prirediti dobrodelno efektno loterijo v korist sirotam, slepcem, invalidom itd., poverjeništvu za finance je loterijo dovolilo, končane so tudi že vse priprave in se bodo srečke začetkom tega tedna začele prodajati. — Efektna loterija obsega 1317 dobitkov v skupni vrednosti 80.000 K, in sicer glavni dobitek 20.000 K (par lepih konj z opremo) 1 dobitek 5000 kron (sobna oprava ali krava-mlekarija), 1 dobitek 3000 K (1 zlata damska verižica in en par lepih bisernih uhanov ali 1 mlatičnica na gepeljni pogon za dve konjski sili s siti in tresahi), 1 dobitek 1500 K (slamereznica s stopalom in izsnuvačem ali en pitan prešič), nadalje 13 dobitkov v vrednosti po 500 K, 40 dobitkov v vrednosti po 200 K, 60 dobitkov v vrednosti po 100 K in 4200 dobitkov v vrednosti po 25 K. — Zrebarje se vrši 18. decembra

leta 1919. Srečke so po 2 K in se naročajo v pisarni društva »Dobrodelnost« v Ljubljani, Poljanska cesta 4/I. (Alojzijevišče). Srečke se bodo prodajale tudi pri trgovcih in po trafikah. — Z ozirom na blagi namen te efektne loterije prosimo vse dobrosrčne Slovence in Slovenke, da pridne tečajo po srečkah. Saj bodo s tem poleg možnosti, da zadenejo lepe dobitke, pomagali tistim, ki so podpora najbolj potrebni. Posebno prosimo naše Orle in Orlice, Marijine družbe in izobraževalna društva, da nam s svojim odličnim sodelovanjem pomagajo pri našem delu. Prva dobrodelna efektna loterija v svobodni domovini mora doseči časten uspeh.

d Tridesetletnico nepretrganega službovanja v Jugoslovanski tiskarni pruznuje te dni strojnik g. Ivan Ciber. Prišel je v tiskarno, ki je bila šele v početku, danes pa je to največji jugoslovanski zavod. G. Ciber je še čil in zdrav. Iskreno čestitam!

d Dr. Krekova kuharsko-gospodiljska šola v uršulinskem samostanu v Ljubljani se prične dne 8. oktobra ob 7^{1/4} s sv. mašo. Gojenke morajo biti že prejšnji večer v zavodu.

d Dolarji se prodajajo v Ljubljani menda že po 64 kron.

d Slovenska služba božja se vpelje po mariborskih cerkvah.

d Ljubljanski poštni nabiralniki se tekom tedna prepleskajo. Črnožolta barva bo izginila.

d Ljubljanska porota je začela jensensko zasedanje 22. t. m. Obsojen je bil bivši nadučitelj Slemenšek radi oskrumbe svoje še ne 14letne varovanke na 5 let ječe.

d »Vodiška Johanca« umrla. Dne 22. t. m. je umrla v ljubljanski bolnici Ivanka Jerovšek, znana Vodiška Johanca. Pri nekem delu si je po nesreči zastropila kri.

d Tlakarina v Ljubljani. Ljubljanski občinski svet je sklenil svoj čas, da se uvede tlakarina, t. j. da bodo vsi vozovi, ki pridejo iz okolice v Ljubljano, morali plačati takso za porabo ljubljanskih cest. Deželna vlada ni potrdila tega sklepa in tako je tlakarina padla v vodo.

d Žiri. V nedeljo, dne 12. vinotoka priredi Dramatični odsek K. s. iz. dr. Žiri-Dobračeva predstavo. Na sporedu so: Finžgarjeva »Veriga« ter več krasnih pesmi raznih skladateljev. (Poje moški in mešani zbor.) Vse prijatelje dramatične umetnosti najprisrčneje vabimo.

d Zamorka s. Nikolaja v ljubljanskem uršulinskem samostanu je 17. t. m. umrla.

d Ponesrečil se je Janez Cvelbar p. d. Skinder z Malenc pri Kostanjevici. Letos o Binkoštih je iz italijanskega ujetništva pribežal domov na veliko veselje svojcev. Sedaj je pri št. Jerneju kopal pesek, pa se je precejšnja plast podrla nanj in ga zelo poškodovala. Pripeljali so ga v bolnišnico.

d Utopljenec. Dne 26. avgusta se potegnili iz Šave pri Kompolju, župnije Boštanj, neznanega utopljenca, mladeniča kakih 15 do 18 let starega, šibke postave z dolgimi črnimi lasmi.

d Neža Kokalj, ki ima svojega nečaka Franc Šubic v italijanskem ujetništvu,

naj naznani svoj naslov na »Slov. Rdeči križ«, Ljubljana.

d Podpisana uljudno prosi, ako kdo kaj ve o Janezu Zorc, ki je zadnjikrat pisal pred enim letom iz Tirol z naslovom: Janez Zorc, Rechnungsunteroffizier, Gebirgsartillerie-Regmt. 4, Batterie 6, Feldpost 613, Tirol. Pojasnila naj se blagovolijo poslati na naslov: Terezija Dolenšek, Mokronog. Stroške poravna.

d Kdo ve kaj o mojem sinu Alojziju Jarcu, srednje postave, ki je leta 1915. odrinil k vojakom ter nam je zadnjikrat pisal iz Galicije leta 1915. Takrat je bil star 18 let. Naslov njegov je bil: K. k. Landw. Inf. Reg. Stanislaw Nr. 20. Kmalu po tem, ko nam je pisal, je bil ujet. Datum njegovega zadnjega pisma je 1. IX. (septembra) leta 1915. Kdor bi vedel kako vest o njem, naj sporoči na naslov: Janez Jarc, gostilničar in posestnik, vas Gornji Podboršt št. 9, občina Mirna peč, Dolenjsko. Stroške dobi vse povrnjene.

Sejem za žrebata

Sejem za žrebata. Vsled odredbe konjarskega odseka kmetijske družbe se vrši v Ljubljani v torek dne 30. septembra sejem za žrebata. Sejem se vrši na konjskem semenišču poleg klavnice.

g Koliko je vredna srebrna krona? Previdni ljudje so začeli skrivati zlato in srebro, ko se je pričela vojska. Marsikdo je mislil takrat, da je nezaupanje delničkov do papirnatega denarja neosnovano. Toda sedanjí dogodki pričajo, da so imeli skrivači srebrnega in zlatega denarja popolnoma prav. Ni še dolgo od tega, kar je razglasila vlada uradno, da je avstrijska krona po vrednosti enaka srbskemu dinarju, ki ima uradni kurz 3 K. Ako pa danes prinesete v Belgrad srebrno krono, dobite za njo lahko okroglo 3 K 50 v. Dinar ima namreč pri menjačih večjo vrednost, nego je uradno določena. Za dinar plačajo belgrajske menjalnice skoro vsak dan drugačne cene: v teku zadnjega meseca (sreda avgusta do srede septembra) se je gibal kurz med 310 do 320 K za 100 din. (Danes, 12. septembra, znaša 315 K za 100 din.) Toda poleg tega imajo vsi menjači neko novo določbo: za 100 avstrijskih srebrnih kron plačajo 110 dinarjev. Če teh 110 din. zamenjate v krono po kurzu 318 za 100 din., dobite fiktivno za 100 srebrnih kron 349,80 vin, ali za vsako srebrno krono okroglo 3 K 50 vin.

g Kurz avstrijske krone. Kurz avstrijskega novca je v Curihu dne 12. septembra padel na 8,50, to se pravi, za 100 avstrijskih kron se je plačalo 8 in pol švicarskih frankov. Nemški denar je tudi izgubil na vrednosti in se je dne 11. septembra kupovalo nemške marke po 21 frankov. V normalnih časih se je za 100 mark dobivalo 123—124 švicarskih frankov. Trajno padanje avstrijske krone in nemške marke v nevtralnem inozemstvu se tolmači s tem, da iz Nemčije, kakor iz Avstrije tihotapijo bogati ljudje svoj denar varno iz strahu pred bližajočo se oddajo premoženja in davki od vojnih dobičkov.

g Novi bankovci. Nadzornik ministva za finance odide v spremstvu višje-

ga uradnika Narodne banke v Pariz, da prepeljeta v domovino tretji transport novih državnih bankovcev. Tiskanje bankovcev v Parizu se živahno nadaljuje. Pospesujejo se tudi dela v Zagrebu in Pragi. Do sedaj je natiskanih 1,200,000.000 dinarjev. Posamezne banke so dobile nalog, naj vse potrebno pripravijo za sprejetje novih bankovcev. Da le ne bi zopet pri samih beredah ostalo!

g Kmetem kamn škega okraja. Minula je vojska, med katero se je tudi Živinorejska zveza počela z raznimi kupčijami, ker je bilo poklicno njeno delovanje vsled rekviriranja živine za vojaške dobave onemogočeno. Kupčije se je oprijela le radi tega, da se je mogla organizacija tudi skozi vojno obdržati, da ni prišlo do razpusta.

Sedaj, ko bo zopet nujno pričeti z povzdigo živinoreje v kamniškemu okraju, se je sklenilo, da Živinorejska zveza opusti vsako kupčijo in izvršuje nadalje le pospeševanje živinoreje.

Ker pa v našem okraju ni nobene zadruga, ki bi se v resnici pečala izključno le z nakupovanjem kmetijskih pridelkov in nabavo kmetijskih potrebščin ter skrbela, da naši kmetovalci prejmejo v resnici toliko denarja za svoje pridelke, kar se dnevno največ da doseči, nasprotno pa kupijo to, kar neobhodno potrebujejo, to je: poljedelske stroje, dobra semena, umetna gnojila, morna krmila i. t. d. res za tisto najnižjo ceno, katera se sploh v teh razmerah da doseči, je neobhodno potrebno, da se za kamniški politični okraj ustanovi močna Gospodarska nakupna in prodajna zadruga z deleži po 100 K, v katero naj bi pristopili prav vsi kmetovalci člani Kmetijskih zvez in sicer tudi tisti, ki zadruga direktno ne rabijo, pa vendar želijo dobro stvar v prid našega poštenega kmetovalca podpirati.

Ker se pa pri nas že pričinja kupčija z žitom, krompirjem in fižolom in ker se taka Gospodarska zadruga ne more tako hitro ustanoviti, bo za sedaj vodil nakup poljskih pridelkov Franc Berc iz Šmarce. Zato tem potom obveščamo vse člane Kmetijskih zvez, kateri imajo eno ali drugo blago prodati, da ga lahko ponudijo podpisanemu v nakup, ki bo prevzemal v Šmarci v prostorih Kmetijskega društva vsako množino in po najvišjih dnevni cenah kakor tudi ob vsakem času. Kdor bi pa kaj želel kupiti, naj se tudi tu oglasi, da se mu bodo vse naročene stvari po možnosti oskrbele in po nabavnih cenah proti 2% odškodnine oddale.

Tu se bo kmetovalcem zamenjavalo razno moko za žito po natančno preračunjenih množinah da gotovo kmetovalec ne bo oškodovan.

g Konkurenca italijanskega vina. Ker so Italijani prodali Nemški Avstriji velike količine vina, so začele pri nas cene vina padati. Vzrok je točno ta, da je Nemška Avstrija dosedaj pokrivala svoje vinske potrebščine pri nas, sedaj je pa to vsled italijanske konkurence nehala. Odtod padanje vinskih cen. Naša vina nê najdejo

kupcev. Razen tega tudi Slovenci nočejo prevzeti vin, za katere so z nami sklenili pogodbe. Tako je prišlo do raznih prisilnih prodaj. Najhuje pa je, da je izvoz italijanskih vin z Reke v Hrvatsko dovoljen. — Italijanski vinski pridelek bo letos po kakovosti izvrsten, po količini pa sredi največlik ter bo znašal približno 55 milijonov hektolitrov.

g Lesno oglje in naša industrija. Vsa industrijska in obrtna podjetja, ki rabijo lesno oglje, naj takoj javijo svojo polietno potrebo Centralni upravi za trgovački promet sa inostranstvom, podružnica, Ljubljana.

g Sadje v Prekmurju. Civilni komisar za Prekmurje dr. Srečko Jajčič nam poroča, da se bo začelo z razprodajo sadja v Prekmurju dne 22. t. m. Razprodajalo se bo samo po vagonih od postaje Radgona po sledečih cenah: 1. ledvice, zlatice, zelene startine in kanadarce po 2 K 30 vin, kilogram; 2. letne mošancke podaholterve, zimске mošancke, šafnaršerce po 2 K kilogram; 3. sadje za napravo sadjevca po 1 K 30 vin, kg. Oni, ki reflektirajo na nakup sadja, naj se obrnejo na civilnega komisarja v Murski Soboti. Zahteva se predplačilo, in sicer se mora denar takoj položiti pri blagajni okrajnega glavarstva Maribor, kakor hitro dobi kupce brzojavno obvestilo, da se mu je blago odposlalo. Interesenti naj javijo svoje potrebščine, da se lahko njihovim željam ustreže.

g Sladkor iz Amerike. Veliki transporti sladkorja za Jugoslavijo, naročeni iz Amerike, so došli v Dubrovnik in na Reko. Te dni se prične odpošiljanje sladkorja na pokrajinske oblasti v svrhu razdelitve

Drugod po svetu.

p Vzhodna Galicija — samostojna država. Mirovna konferenca je sklenila, da postane vzhodna Galicija, kjer bivajo večinoma Ukrajinci, samostojna država pod varstvom Poljske.

p 1000 shodov na en dan so priredili češki katoličani preteklo nedeljo proti razkristjanjenju šole, ki je hoče izvesti sedanja socialistično-agrarna češka vlada, ter proti terorizmu, ki ga osobito socialisti izvršujejo proti krščanskim delavcem. Kaj pa pri nas? — Ali se naši ljudje zavedajo, da hočejo liberalci polagoma tudi uvesti brezversko šolo in so prvi krok že napravili z zloglasnim načrtom o ljudskoškolskem pouku.

p Reka. Italijanski podpolkovnik pesnik D' Annunzio še vedno drži Reko. Italijanska vlada ga je pozvala, da s pobunjenim vojaštvom vred Reko zapusti, sicer da bo sojen po vojnem zakonu. Pesnik odgovarja, da se ne umakne. Mirovna konferenca je naročila Angležem, da naj zadevo uredi nasilnim potom, če ne bo šlo zlepa. Gotovo pa je, da D' Annunzio ne bo nič kaznovan, pač pa bo mirovna konferenca končno prisodilo Reko Italiji, češ, da se izvršenim dejstvom ne more upirati. Taka je pravica framasonov v Parizu.

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetijske zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetško glasilo.

Dopisi.

IZ STAREGA KOTA PRI LOŠKEM
POTOKU.

Zadnjikrat se je v »Domoljubu« omenjal naš kraj pred 7 leti ob priliki Birmovanja v naši fari Draga. Daleč smo res od sveta; 5 ur imamo do železnice, če hitro hodimo. Pa vendar imamo več stika in zveze s svetom, kakor bi utegnil kdo po teh razmerah soditi. Za to skrbijo naši časopisi, posebno »Domoljub«. Ta prihaja k nam — v vas, ki šteje okrog 30 števil — v 25 izvodih. Radi ga beremo, ker najdemo v njem toliko zanimivega in tudi poučnega. Še bomo ostali zvesti njegovi bralci in naročniki, ker vidimo, da res tako odločno zastopa naše koristi, preganja zmote in krivice. Tako smo torej precej dobro poučeni kaj se godi po naši Sloveniji in po širnem svetu. — Večkrat beremo v Domoljubu tudi o raznih prireditvah in predstavah in igrah. Tudi mi bi radi kaj podobnega napravili, videli. To našo tiho željo je izpolnil naš za vse dobro in blago vneti učitelj Blenkuš. Ta se je lotil z veseljem in navdušenjem te stvari in šlo je 8. septembra na Mali šmaren popoldne smo imeli pri nas prvo tako prireditev v šoli. Igrali smo narodno igro Domen. To je bilo za naš kraj nekaj nenavadnega, posebnega. Nikoli nismo še videli pri nas kaj podobnega, sploh se še ni igralo. — Pred igro stopi na oder naš učitelj in razloži vsebino in pomen igre. Končno izreče iskreno zahvalo bratskemu izobraževalnemu društvu v Loškem potoku za vrijazno sodelovanje pri prireditvi. Tako smo po uvodu lažje razumeli igro in tudi z večjim užitkom in zanimanjem sledili predstavi. Igralci in igralko so bili prvič na odru, prvičkrat igrali in to ne baš lahko igro. Pa reči moram, da so dobro igrali. Skoro nismo mogli pričakovati, da se boste v tem kratkem času, ki ste ga imeli odločenega, tako dobro navadili. Zdaj vidite, kaj premore trdna volja in navdušenje. Posebno nas je zabaval berac Urh, »ki je povsod zraven, če ga je treba ali pa ne.« Anka je dobro zadela vlogo nesrečne Domnove neveste. Domen nam je vzbujal res sočutje, ko smo ga gledali, kako po nedolžnem trpi. Da je graščak Sova prav povoljno igral, ni treba omenjati, saj je to vlogo imel učitelj sam. Na koncu igre je zapel mešani zbor — igralci in igralko — pod vodstvom g. učitelja nekaj lepših narodnih pesmic. S tem se je zaključila prva naša prireditev in upamo, da ne zadnja. Vsi so bili zadovoljni in želijo še kaj podobnega videti. — Glendalec.

IZ BEGUNJ PRI CERKNICI.

Tudi Meniševci so se začeli vzbujati. Tako so ustanovili Kmetijsko zadrugo, Kmečko Zvezo, pa tudi društveno življenje se je začelo zbuhati. Tako je ozivilo zopet »Kat. Slov. Izobr. društvo« katero je pokazalo z prireditvami, da tudi Meniševci niso zadnji. Posebno zadnja prireditev »Kazen ne izostane«, se je vrlo obnesla. Igralci so svoje vloge hvalevredno dovršili 28. t. m. priredijo fant'ce zopet eno igro »Sinovo maščevanje«. Tudi okoličani pridite pogledat, da tudi Meniševci znajo kaj prirediti. Pri vseh prireditvah hvalevredno nastopa tudi pevski zbor, pod izvrstnim vodstvom g. organista Preželjca. Gostje se tudi misel na ustanovitev »Orla«, kar se zelo priporoča zavednim fantom. Torej korajžno naprej!

TRATA V POLJANSKI DOLINI.

V najlepšem vremenu in ob ogromni udeležbi se je v nedeljo 14. t. m. izvršila otvoritev »Katoliškega doma« na Trač. Niso se zbrali samo ljudje iz občine Trata, ampak lahko rečemo, vsa Poljanska dolina je bila tu udeležena po svojih zastopnikih. Iz Žirov so prišli Orli in Orlice v kroju in sosednja Selška dolina nam je poslala pozdrave po svojem odposlanecu. Otvoritveni govor je imel naš ožji rojak ž. g. Ciril Potočnik, špirtual v školi za vodno sv. Stanislava. V navdušenih besedah nam je razlagal važnost društvenih domov ter pozival k resnemu izobraževalnemu delu na

katoliški podlagi. Svoj pesniško naydahnjeni govor je sklenil s pesnikovim opominom:

»Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
A delo in trud nam Nebo blagoslovil«

Domači pevci in pevke so nastopili v narodnih nošah na odru ter pokazali, da so kos svoji nalogi, bodisi na cerkvenem koru, bodisi na igralnem odru. Jako je ugajal tudi nastop dveh naših učiteljskihnikov, ki sta se izborna izkazala na violini in harmoniji. Glavna točka dnevnega reda je bila pa igra »Mlini pod zemljo«. Vse je pričakovalo radovedno, kako bo igra izpadla, ker je, kakor znano, težka in dolga. Uspeh pa je prekosil vse naše pričakovanje. Igrali so naši dijaki-srednješolci, ki jih imamo deset v župniji, in nekateri domači fantje. Igra je krasno uspela, to je bila splošna sodba; na splošno željo se bo v nedeljo 21. t. m. igra ponovila. Materijalen uspeh je bil enak moralnemu. Sklepamo z željo, naj bi »Katoliški dom« ostal žarišče katoliške zavesti in domovinske ljubezni.

PODBREZJE.

Umril je dne 13. septembra 1919 v Zvercah Frančiška Pogačnik za grižo. Žalost staršev je velika. Zgubili so v petih letih štiri odrastle otroke. Peter se je ponosrečil; Anton je padel v vojski; France je umrl vsled prehlajenja pri vojaki in sedaj je še Frančiška umrla. Bog tolaži žalostno družino. Meseca avgusta je utonil v Gradašici v Ljubljani Ivan Habjan, ko se je kopal kot vojak. Pet let je bil na Ruskem kot ujetnik. Bil je zgleden mladenci in jako izobražen.

KOSTANJEVICA NA DOLENJSKEM.

»Samostojni kmetje« so tudi v Kostanjevici začeli lezti iz liberalne lupine. Do sedaj so bili liberalci ali bolj nobel povedano »naprednjaki«, ki so zadnjega pol leta objekali sukunjo »jugoslovanske demokratske stranke«. Ta je bila pa najbrž iz vojnega papirnatega blaga, ker je tako malo časa trpela in ni nič kaj vlekla nase. Sedaj si nadevajo plašč »samostojnih kmetov«. Pa so za nedeljo 31. avgusta sklicali shod v šolo. Papirja imajo dosti ti vojni dobičkarji. Vse polno plakatov, celo na cerkev sv. Miklavža so prilepili enega. V nedeljo so pred cerkvijo dali oklicati vabilo h Kmečki stranki, »kjer ne bo ne duhovnov ne dohtarjev«. In prišlo je skup vse, kar liberalno leze in gre iz mesta in okolice, gostilničarji, obrtniki in nekaj kmetov, samo nekateri uradniki so to pot izostali. Tudi nekaj naših je šlo iz radovednosti. Govorili so neki Zupančič, gostilničar Majcen iz Mokronoga in domači veliki liberalci, navdušeni zaupnik demokratske stranke, posestnik gostilne, mesarije in mlina, ker vse donša jako dobre dobičke od kmečkih žuljev, gospod L. Bučar. — Ker so želeli kolikor mogoče kmetov preslepiti k svoji stranki, so zaenkrat govorili na hinavski način še precej krščansko in povdarjali skoraj vse take zahteve kakor Kmečka Zveza, ker vedo, da za ljudstvo boljšega povedati ne morejo. Zraven pa niso povedali, da je njih glavni namen, škodovati kmečkemu stanu s tem, da ga razcepijo v več stranic, ki naj bi se med seboj klale še bolj kakor poprej, in bi iz tega liberalna gospoda še za naprej dobičke vlekla. — Najbolji zanimivo je bilo to, ko je Bučar povdarjal, da sta bili obe dosedajni stranki za nič. Da mu Ljudska stranka ni bila še nikoli všeč, je znano. A novo je priznanje, da je za nič tista liberalna stranka, za katero je še letos ob novem letu z vseni močmi agitiral, dasi je vedel, da je za nič. Zamolčal pa je to, da je nova njegova stranka ravnatoka za nič. — Na nekaterih vabilih je bila ustanovitev nove stranke in volitev odbora. Pa voliti za sedaj niso nič, le svoj list so razdelili in povedali, da v stranko vpisuje gospod Strauss, ki je znani liberalci, gostilničar in konjski prekupčevalec v Kostanjevici. — Kmetelj Lahro smo se zopet vsi prepričali, da liberalci ostane liberalci, če tudi si natakne kmečko haljo, ki mu pa za sedaj še nič kaj ne paše. Glavno, kar to gospodo skupaj vleče, je sovraštvo do duhovnov in pa strah, da bi bil kmet edin v Kmečkih Zvezah in bi res kaj dosegel.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakega odbitka,

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Nič kaj velika ni bila izpodbuda, ki so jo Štajerci od luteranske cvetne slavnosti seboj domov vzeli. Majhna je bila Hendelova pobožnost, nič kaj veselo mu ni bilo srce, ko se je od slavnosti vrnil v svoj sijajni dom. Štefan! Štefana, vedno in povsod Štefan! ga grize in peče v srcu. — Že tretjič se je njegov sin zavzel za to nesramno vlačugo. — Je-li to viteštvo, ki brani nedolžnost — za kar ima nepokvarjeni fant to hudobnico? — Ali —? Ali jo ljubi?

Sramota! Groza!
Prah mrtve sinove matere bi moral zarzdeti v grobu! Njegov oče in njegova mati bi morala vsfati iz groba! Li naj se Kerub tako poniža, da bi poljubil luciferja?

Tako bi bilo, če bi Henrik Hendel ljubil vlačugo, hudodelko — Stran! Stran! Abotne misli! Peklenska zalega! Hendel je Hendel! Ako bi se svet premaknil iz stežajev, ako bi angeli snubili hudice, toda Hendel ne pozabi na svojo čast.

Okoli popoldneva so se čez zelena polja pod belo in rdečo cvetečimi drevesi vračale trume romarjev, ki so imeli rožne vence ob boku in palmove vejice v rokah. Prihajali so iz Garstena, Glajnska in od drugod. Veselo so se jim svetila čela, oči so se jim iskrite, skrivnostno in polni sreče so šepetali eden drugemu: »Lepo je bilo! Lepo je govoriti! Lepo je bilo opravilo. Ne, tega si ne pustimo vzeti. Tudi veliki teden pojdemo tja! Kako dobro je pri Gospodu, Štefka ima prav, kako lahko, postanejo križi.«

V gruči, ki se vrača iz Glajnska, gre Štefana, ki vodi za roko svojo sestro Mihaelo. Še ji je obraz bled in korak ji ni tako vesel in lahek kakor nekaj. Ne govori o svoji sreči, kakor drugi romarji; skrivna jo globoko v svojem srcu. Nadvse je srečna; odkar je trpela muke, obsiplje Zveličar svojo nevesto mučenico z milostmi... Tudi letos se je v Garstenu izpovedala in je prejel izveličarja, ki prebiva v njeni duši, in njegova milost odseva z njenega deviškega čela. Palmovo vejico pritiska na svoje prsi in premišljuje, kako so otročiči v Jeruzalemu Gospodu klicali: »Hozana« — in potem je prišel križ. Ob roki ji visi prazna košarica. Gospod Albert je ujet v samostanskem stolpu; kako žalostne velikonočne praznike ima. Nesla mu je nekaj priubov, ki jih je sama poslikala. Pater Ertelij mu jih bo nesel Veliki petek, ko ga bo šel v stolp izpovedat. Bo-li imel gospod Albert nad pruhi veselje? — Ko se bližajo

mestu, slišijo hrušč in trušč, vidijo, kako se goste, črne trume pomikajo od mestnega trga sem; saj res, Hendel je obhajal veliko slovesnost, govorijo romarji. Neki radovednež je zaklical protestantom: »Kaj pa ste imeli? Kako se je izvršila vaša luteranska pobožnost?«

»Lepo je bilo,« se bahajo protestantje. »Gospod Majorius je imel učeno pridigo, čudovito lepo so peli, delilo se je obhajilo, vse je bilo kaj lepo; sodnik je bil pri obhajilu kakor kak cesar, in Henrik je bil, ko je pil iz keliha, roke ob meču sklepajoč, kakor nadangel Mihael. »Pri obhajilu« je rekla Stefana in je sočutno zaokrožila bledorožnate ustne. »Ubog! abotnež! Pri obhajilu! Kaj je bilo? Kruh in vino... to ni sveto obhajilo! Siromaki, nimajo ne duhovnikov, ne daritve, niti Jezusa v najsvetejšem Zakramentu! Ubog! siromaki sol Zares je ubog, ubog ta sveti Mihael!«

XIX.

Na veliki petek so v garstenskem samostanu patri opravljali žalne cerkvene obrede. Opatov namestnik Karel je ognjen v belo albo z dvema drugima patroma stal z gorečo svečo ob velikem oltarju. Drugi patri so resno tiho stali okoli oltarja, ko je subdijakon ravno bral prerokbo stare zaveze, kakor jo je zapisal prerok Ozeja. Karel se je preko v prezbitariju zbrane samostanske družine skrbipolno oziral v cerkveno ladjo, kjer je bilo zbrancev toliko pobožnega ljudstva... so li ti ljudje iz Garstena, ali pa so zopet prišli iz Štajra kakor cvetno nedeljo, no, potem bo pa zopet ogenj v strehi pri močnem štajerskem gospodu. Teh nam je še treba tu... zopet je tu pri Marijinem oltarju tista ruta, pa bela in modra obleka, Bogu bodi potrošen Vikarijev temni pogled je švignil proti Marijinemu oltarju. Najbolje bi bilo, da bi jo cerkvenik spravil iz cerkve, pa ravno sedaj prav po ceni popravlja in krpa cerkvene paramente — treba torej potrpeti s to nesrečno Stefano.

Subdijakon začne peti pasijon; opatov namestnik je mirno poslušal pretresljivo petje, zbrano Karlovo obličje se ni niti najmanj izpremenilo, ko je presunljivo zadonela zadnja tožba Gospodova: »Sitio — žejen sem!« — ko se je glasil klic, ki je pretresel nebo in zemljo: »Consummatum est — dopolnjeno je!«

Utopljen v Gospodovo trpljenje se ni spomnil onega drugega moža, ki ga je tudi izdal, ki je bil tudi peljan pred krivovernega sodnika, ki mu je prizadel veliko sramoto, ki so ga tudi imenovali rovarja, čeprav ni imel nobene krivde — moža, ki sedaj ječi v zapuščenih ječi, medtem ko njegovi bratje v cerkvi pobožno molijo in prepevajo psalme.

Mož gnilega miru, hinavec v sveti obleki ne misli na vse to; vse njegove misli se mude pri opatovi volitvi. V duhu šteje patre, ki bodo zanj glasovali; ni jih veliko. Pravo prokletstvo je, da se zlasti mladi patri vnmajo za upornega Alberta. In kako težko je pridobiti te trdoglavce. Danes jim hoče dati več vina in medu, morda bo to pomagalo.

Stari pater Ertelij stoji nekoliko zadaj za pevci in sklanja svojo belo glavo na vpadle prsi. Njegove misli so pri onem siromaku, ki ga v svoji prevzetni pravičnosti pozablja opatov namestnik; in Alberta v ječi misli in na križ, kamor ga je pripelo sovraštvo štajerskega sodnika in pa strahopetnost lastnega predstojnika.

In ta žalost bi ga bila popolnoma udušila, ako bi ne bilo spodaj v temni cerkvi, na desni, kjer je bil božji grob, videti nekaj tako ljubeznivega, tako tolažilnega; zopet in zopet se je tja oziral stari pater Ertelij. Tam je med drevesi, ki so stali pred božjim grobom, blestela bela ruta, poleg nje pa pisana; izpod bele zre resno, blede deviško obličje, izpod pisane gleda dete: Stefana in Mihaela, pater Ertelij jih pozna prav dobro.

Ljuba, mila Stefana! Jaz, tvoj nevredni izpovednik, vem prav dobro, koliko ti premoliš za Štajer in ubogega Alberta. Tudi vem, koliko s svojimi nežnimi prsti storiš za našo cerkev. In koliko si trpela, in kako je tvoje srce pripravljeno za vsako muko, tudi to mi je znano, čeprav mi nisi razodela... To je

skrivnost, ki samo Bog ve zanjo. Dobro je, skrivati kraljevo skrivnost.

Ko se je pater Ertelij udajal takim mislim, ki so mu toliko tolažile srce, čuj! Prihajajo jezdeci pred samostan, čula so se znamenja bobna in trobente.

Štajerski stotnik Henrik je prišel v samostan. Peljali so ga v opatovo stanovanje, kjer je čakal, dokler se ne povrne opatov namestnik. — Ko je hodil po sobi gori in doli, se je spomnil na oni neznanski zimski večer, ko je bil z očetom v teh prostorih in je videl smrt starega Helerja. Kaj revni so bili takrat ti prostori, brez vsakega kinča, danes se mu zde vsi lepši: Na stenah vise preproge, bele pernate blazine se kopicijo na postelji, s katere visi krasna zavesa. Henrik se je dobro spominjal, da je takrat stari opat umrl na pepelu na tleh. Da, preden je umrl, je nekemu menihu — ni li bil to Albert? — govoril o Stefani, in on, Henrik Hendel, jo je takrat še psoval. Zardel je, ko je to pomislil. Danes bi pozval na dvoboj vsakogar, ki bi se drznil, jo zasmehovati... danes so pri njej vse njegove misli, celo voščena Marija, ki v modri obleki ogrnjena z belim pajčolanom stoji na Karlovem klečalniku, ima danes Stefanine poteze.

Ko je opatov vikarij zagledal v svoji sobi ponosno postavio in meč luteranskega stotnika, se je ves sklonil, da je skoraj izginil v gubah svoje meniške halje. Jecljajoč je vprašal, kaj želi strogi in hrabri gospod. Henrik se je prezirljivo nasmejal in je brez ovinkov sporočil sodnikovo povelje: Samostan naj ima pripravljene upornega meniha Alberta, ker bo nadvojvoda knezoškof poslal ponj svoje jezdece, da ga odvedejo v Šent Florijan.

Karel se je hinavsko in udano priklonil do tal in je zagotavljal, da bo vselej in vsem izpolnil sodnikova povelja ter da bo Alberta imel pripravljene. Grizilo in peklo ga je samo, da se knezoškof ni obrnil naravnost nanj, marveč mu pošilja luterana. Toda prikriji je svojo nejevoljo, še bolj se je sklonil in je zvit vprašal stotnika, kaj se bo Albertu zgodilo v Pasavu, li-ni nadvojvoda ničesar razodel?

Henrik Hendel je kljubujoče zrl na moža brez hrbtenice. »Meni razodel? Nič. Zakaj vprašujete? — Hočete li zanj prositi nadvojvodo? Menda vam je ta naš zakletli sovražnik posebno ljub — ali pa ga puščate na cedilu, ker ni imel sreče nasproti nam?«

Zalostni opatov namestnik je zopet zlezal na tla pred luteranskim fantom, ki se je norčeval iz njega. »Ne, gospod stotnik, vaši sovražniki niso nikdar moji prijatelji! Rekel sem in še rečem, hočem v miru živeti s protestantovsko gospodo, nisem sovražen vaši veri, temveč mislim, v hiši mojega Očeta je veliko bivališč.«

»Kako milostno, da nas ne pošljete k vragu!« je zasmehljivo uljudnostjo rekel mladi stotnik, »toda, kaj bo vaš stari Heler rekel k vaši popustljivosti? Se-li ne bo obrnil v grobu?«

»Plemeniti gospod, meni je »krivoverec« čisto prazna beseda... saj mora kmalu priti iz navade,« je v zadregi zatrjeval Karel.

»Ne vem, če bo to šlo tako hitro,« ga je zavrnil Henrik. »Sicer pa, kaj me briga, nas li papežniki hvalijo, ali grajajo. Mene, magari, naslikate v presbiterij in mi daste na glavo svetniško krono.«

Smeječ se je hotel oditi, kar vstopi star menih in ponižno pozdravi, stopil je v vikarijo in mu je zašepetal, da bo Stefana do večera ostala v samostanu, če bi ne hotela njegova milost dati pontifikalnih čevljev, da popravi preperelo vezenje. Henrik je pri vratih obstal, je prisluškoval, ter je ujel besede.

Opatov namestnik postane ognjeno rdeč. Za božjo voljo, pred sodnikovim sinom izpove ta tepec, da pri nas dela to kaznovano dekle.

Mlademu stotniku pa je od veselja poskočilo srce v prsih. Ona je tul Stefana je tul Tako blizu! Tri tedne se je je z bolestjo ogibal, sedaj mu je mila sreča privedla v bližino njo, o kateri sanja podnevi in ponoči. Za korak je stopil nazaj v sobo ter je rekel menihu, ki ga je spoznal za tistega, ki je stal pri Stefanini bolniški postelji, ter ga je vprašal z močno udarjajočim srcem:

»Kaj pravite, Stefana je tu in veze čev-

lje? — Mislil sem, da toči vino in pivo in zapisuje one, ki ostanejo dolžni — ali pa jih za kazen daje z zastavnim drogom.«

Poredno se je smejal. Pater Ertelij pa mu je rekel s prijaznim, starikavim glasom: »Gospod stotnik! Stefana ume vse napraviti z iglo; silno spretna je. Mi ji damo par krajcarjev zaslužka. Sedaj nimajo več doma toliko gostov, in odkar je bila bolna, kakor veste, ne hodi več tako rada med goste v gostilniško sobo. Tako vrši, milostivi gospod, Ertelij se je obrnil proti Karlu, ki je bil rdeč kakor kuhan rak in je v zadregi vrtel svoj palec, »delo krščanske ljubezni.«

Ko je stari mož to povedal, je v Henrikovi prsih vzkypela neukrotljiva želja, videti najlepšo deklico, ki mu je bila tako blizu. Rekel je staremu patru: »Torej Stefana veze. Rad bi jo videl, kako zna. Sedaj ni nič z mojo veziljo v Lincu, pa bi rad, da bi mi ona vezla stotniški trak, tako prazen ni lep.« Z roko je prijel prevezo iz zelene svile, ki mu je z leve rame visela preko desnega boka. »Bi ga li znala narediti? Hočem, da mi uveze moj grb, petelina.«

»O seveda zna,« se je smehljaj stari pater.

»Peljite me k nji, da se z njo pogovorim,« je velel Henrik.

Pater Ertelij se je priklonil: »Pokazal bom pot gospodu. Tam je v sobi za paramente.«

S pokornimi koraki je vzdolž nekaterih hodnikov stopal pred Hendelovim sinom, potem po stopnicah doli na pokopališče, kjer so valovali sem in tja obiskovalci božjega groba, potem po postranskem hodniku, ki je šel tik cerkve, do dvorane, v kateri so stale izpovednice, takozvane izpovedne dvorane, nad katero je bila soba za cerkvene paramente.

»Samo še po stopnicah gori,« je rekel Ertelij.

»Sapramiš,« se je smejal Henrik, toda s pritanjem glasom, »to je prava kurja grede — in prisluškuje, kajti od zgoraj je prihajal tiho, kakor iz daljave, Stefanin glas: »Češčena bodi Marija — stopa navzgor in naprej poslušaj — sedaj je odzvenel Stefanin glas, in sedaj se oglasi drobni, otroški glas: »Sveta Marija, Mati božja —«

(Dalje prih.)

Razno.

r Spreobrnila ga je. V trgu O... si je prislužila neka dekla s svojo pridnostjo precejšnjo vsoto denarja. Omočila se je s pridnim rokodelcem, s katerim je živela s prva prav srečno in zadovoljno. Kupila sta si malo hišico in par njiv, a božji blagoslov je spremljal vsako njuno delo. — Toda mož je začel v slabo družino, začel je igrati in piti. Mesto, da bi delal, je predsedal po cele dni v krčmi. Žena ga je prosila, rotila, nič ni pomagalo. Igre, pijače in slabe družbe ni pustil. Zapravil je vse in dolgovi so se množili dan za dnem. Ker ni opravila žena z rotnjem in prošnjami nič, je poskusila drugače. Poznala je svojega moža natančno, zato se neko jutro praznično obleče, a drugo obleko pa spravi in poveže. Ko mož svojo pijanost prespi in zagleda kaj počne žena, začudi se in jo vpraša: »Neža, kaj pa vendar počneš?« — »Ljubli mož, ker nočeš pustiti pijače in si napravil že toliko dolgov, da te preženo kmalu iz lastne hiše, pojdem v Lj...« da si poiščem službo, da ti bom mogla plačati stanovanje in ti preskrbeti obleko, ko ne boš imel več svoje strehe. Če sem te ljubila v boljših dneh, hočem zato skrbeti tudi v revni in nadlogit

Moža je to čudno ganilo, skoraj jokaje je prosil ženo oproščenja in obljubil ji je sveto, da se poboljša. In držal je moško besedo, če tudi včasih težko.

Za razvedrilo.

r Zakonska ljubezen! — Moža, ki je bil dve leti oženjen vpraša župnik: »No, kako se razumeta z ženo?« — Gospod župnik, tako jim povem, odvrne mož: »prvo leto sem jo imel tako rad, da bi jo bil kmalu snedel, drugo mi je bilo pa žal, da je nisem.

Dobro ga je splačal. Neki tujec na poti k slapu Savice, vozeč se po Bohinjskem jezeru, se hoče pošaliti iz priletnega brodnika ter ga vpraša: »Oča, kaj menite, koliko škafov bi bilo treba, da bi se tole jezero vanje zlilo?« — »No, enega samega, če bi bil zadosti velik!« mu jo zasoli bistri Bohinjec.

r Tristo numar, pa nobene oštarije! »Koščakov Lenart« je služil cesarja, ko so bile še »šibe« v navadi, to se pravi, ob času, ko je moral vojak, ki se je pregrešil »skozi šibe teči.« Vojaki namreč so stali v vrsti na desni in levi in vsak je moral obsojenca, tekočega po sredi, udariti s šibo. Ne vemo več, s čim se je Lenart svojemu stotniku tako »prikupil«, dosti je, če povemo, da je bil obsojen na 300 šib. Že je šel po ulici gori in doli ter jih od vsake strani prejel po 150 po razgaljenem hrbtu in se nazadnje za to dobroto stotniku lepo zahvali, kakor je bila navada. Ta ga vpraša: »No Lenart, kako je kaj? — »I predrto slabo, gospod aukman! Tristo numar pa nobene oštarije!«

r Šreča. Ponosni človek pride v samotno krčmo na kmetih, ter zahteva vrček piva: Čez dalje časa pride oštir z vrčkom rekoč: »Presneto imate srečo! Ravno en vrček ga je bilo še v sodčuki!»

r Zastavici. 1. Kmet vidi vsak dan. cesar le malokdaj; Bog pa nikoli. Kaj je to?

r Rešitev ugank v zadnji številki: 1. Tisti, ki je rojen 29. februarja. 2. Milinar.

Gospodje, ki se zanimajo, da se ustanovi v Ljubljani konjsko dirkaško društvo, naj blagovolijo svoj naslov naznaniti z dopisnico podpolkovniku Ravniharju v žrebčarni na Selu.

Zahvala

za izraženo sočutje povodom smrti naše nepozabne hčerke, sestrice, svakinje in tetke, gospodično

Francike Pogačnik

za tolažbo polne obiske medij prijateljic med boleznijo, za ginijivi nagrebni govor častitega gospoda župnika Veclava Vondraške, za poslonjeno krasno cvetje in vence, za češčče spremstvo Marijine družbe in krasno peje na zadnji poti blagopokojnice, izrekamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem najprisrčnejšo zahvalo.

Zaljujoči ostali.

Odvetnik

Dr. Viktor Sušnik
naznanja, da je otvoril
svojo pisarno v Pliberku,
Guštajnska cesta 7.

Suhe gobe

in vse vrste deželnih pridelkov kupuje vedno po najvišji ceni Franc Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 5510

V kratkem izide
DRUŽINSKA

PRATIKA

za leto 1920.

Cena izvedu 2 K, po pošti K 2-20.

Dobiva se v vseh trgovinah po Sloveniji in pri založništvu »Družinske pratike« v Ljubljani.

5500

Rv XII 836.19—13

V Imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je razsodilo tako: Obtoženka Ana Fifoltova roj. Be-usova, rojena 15. julija 1864 v Gor. Globodolu, pristojna v Mirnopeč, r. k., vdova, posestnica in kupčevalka iz Ivanjevasi št. 18, že kaznovana, je kriva, da je, že enkrat radi draženja obsojena, dne 12. aprila 1919 v Ljubljani izrabljaje po vojnem stanju povzročene izredne razmere zahtevala za eno kokoš 80 K, toraj za potrebsčino očitno dejmerno cenou; zakrivila je s tem pregrešek po § 20 t. 2 cesarske naredbe z dne 24. marca 1917 št. 131, drž. zak. in se obsoja po § 20 t. 2, cit. naredbe z uporabo § 20 b k. z. na 1 (en) mesec strogega zopora, poostrenega z 1 trdim ležiščem vsak teden ter v plačilo denarne globe v znesku 300 (tristo) kron, eventualno v slučaju neztrljivosti v nadaljnjih 30 (trideset) dni zopora in v smislu § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja izvršitve kazni; po § 45 št. 1 cit. naredbe se sodba objavi v »Domoljubu« in v »Dolenjskih Novicah« in z nabitjem na občinski deski v Ljubljani in v Mirni peči.

V Ljubljani, dne 21. avgusta 1919.

Nahrtnik ukradel je dne 15. t. m. zvečer na postaji Velike Lašče neki 30 letni visok človek, ki je prišel z vlakom iz Ljubljane. V vojaškem nahrtniku z usnjatimi naramnicami je bilo 12 kosov črnega sukanca, à 400 m, znamka pasla glava, 12 kosov belega à 150 m, znamka veriga, 10 kosov drete št. 6, 6 skatelj žebelj za pete znamke S in nekaj gladkih, ter 5 kartonov Ottomana cigaretnega papirja. Kdor bi te predmete zasledil, naj proti nagradi naznaní orožništvu v Velikih Laščah.

Zenske iase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni Matija Podkrajsek brivec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.

Agitirajte

za
„Domoljuba“

Lepo **brinje** se dobi ceno v novo poljubni množini pri **Fran Pogačniku, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 5465**

Išče se prideo, izkušen

hlapec h konjem

za graščino na Gorenjskem. Dobri pogoji. Potrebna so priporočila s spričevali, — Naslov v upravnistvu pod št. 5.229

Kmetje, dopisujte v svoje glasilo, „Domoljuba“.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

WZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkovnih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. ravnovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilje, poljsko orodje, stroje, fivino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, sita in krme, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanje na življenje, osir. doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni sklad in udnine, ki so znašale leta 1917 K 1.081.838-54, so poskožile koncem leta 1918 na K 1.318.208-78. **Todaj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad.**

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenistvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. **Cene primerne, hitra ocenitev in takojšnje izplačilo.**

Ne puščajte otrok samih, da se požari omej. e. l.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omej. e. l.

Naznanilo!

osla je zopet več a množina raznega blaga za moške obleke od 60 K dalje. Volneno in polvolneno za ženske od 28 K naprej. Svila, žamet, barhant, klot, kontenina, narejene moške srajce, bluze, predpasniki, ovratniki trdi in mehki, robc, nogavice, sukanec itd. Kdor hoče res dobro blago in po ceni kupiti, naj se obrne na trgovino 5459

Ivanka Praprotnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Služba okrajne babice

se takoj odda pod ugodnimi pogoji v občini St. Crucis s sedežem v St. Jurju pod Kumom. Prednost imajo tiste, ki so sposobne tudi kakšnega drugega posla. Ponudbe je pošiljati do 15. oktobra tega leta na 5461

županstvo »St. Crucis« v št. Jurji, pošta Radeče pri Zidanem mostu.

Mlinska sita (pajtlje)

za moko vseh vrst se dobe v trgovini A. GADEŽ, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 23 nasproti Tišlerjeve gosilne. 5433

Kupim več vagonov raznega sortiranega **SADJA**

Ponudbe za vagonsko oddajo franco vagon poljubni kolodvor z navedbo vrste prosil

Fr. Sirc, Kranj.

Prosim tudi za ponudbe suhih gob in vseh drugih deželnih pridelkov. 5435

Spalne in jedilne sobe

kubinske oprave, postelje, spodnje in vrhnje modroce, umivalnike, vsakovrstne omare, mize in stole iz trdega in mehkega lesa, priporočata Brata Sever, zaloga pohištva in tapetniška delavnica. Ljubljana, Kol.zej. Vabimo na ogled!

Durolit smole prosti specialni asfaltni strešni papir dobavlja

„Asphaltion“ akojska družba za asfalt in kemično tehnično industrijo Dunaj IX. Lechtensteinstrasse 20. Tovarni Dunaj-Brno. 5327

Lepo črno letošnje

brinje

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Trgovina Marija Rogelj,

— Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38, —

priporoča svojo bogato zalogo

manufakturnega blaga

cefrja, modre tkanine, čajga, volnenega blaga, dalje robcev, barhanta, nogavic, svile, sukanca in drobnarije.

Primešaj „Mastin“ krmi.

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se primeša 2 krat na teden krmu, ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. Paket velja 3 K, 5 paketov K 17-50 poštne prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zre. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy** zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Pravo žolto domače milo za pranje

1 kg K 10,-, — 1 snbojček okoli 3,-, kg franco K 55,-, pošilja po povzetju zavod za ekaport

M. JÜNKER, Zagreb št. 1, Petrinjska 3. Z naročilom se prosil poslati tudi polovico zneska.

Toaletno milo po dnevnih cenah

Milo za britje K 3,-, 1 kg K 30,-. Krema za britje porcelan. lonček K 6,-, 1 ducat K 65,-.

Nova smrt

za podgane in miši, katere je mogoče popolnoma in zanesljivo zatreti le z novo 10 let rabljivo iznajdo, avtomatično pastjo

„Samostavljanka“

V eni noči se lahko vjame 20—30 miši ali podgan. Cena z navodilom K 20 za komad brez nadaljnjih stroškov. Za vseh jamčijo mnogobrojna priznana pisma. Cenjena naročila se prosijo pod »Samostavljanka« na Anončni zavod Drage Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Naročajte „Slovenca“

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6,-, za podgane in miši K 6,-; za ščurke K 6,-; posebno močna tinktura za stenice K 6,-; uničevalec moljev K 3,-; prašek proti mrčesom K 3,- in 6,-; mazilo proti ušem pri ljudeh K 3,-; mazilo za uši pri živini K 3,-; prašek za uši v obleki in perilu K 3,-; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (uničevalec rastlin) K 3,-; prašek proti mravljam K 3,-.

Posilja po povzetju Zavod za ekaport M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana Emonska cesta 2. 4798

Mlatilnice

za ročni in vrtilni pogon, vrtilja (gepelni), čistilniki, trijerji, slamoreznice za pogon z roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadni mlini, brzoparilniki, stiskalnice za seno in drugi poljedelski stroji so vedno v veliki izbiri v zalogi.

Franc Hitti, Ljubljana, Martinova cesta št. 2. Edina zaloga poljedelskih strojev tovarne Umrath & Comp.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.